

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle tullilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle tullilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 153/2015 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- valtiovarainvaliokunta VaVL 1/2016 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 10/2016 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Ismo Mäenpää, valtiovarainministeriö
- esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- poliisiylitarkastaja Pekka Aho, sisäministeriö
- rajavartioylitarkastaja Pertti Normia, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Mikael Koillinen, oikeusministeriö
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto
- rikostarkastaja Mikko Eränen, keskusrikospoliisi
- poliisitarkastaja Niina Koivisto, Poliisihallitus
- pääjohtaja Antti Hartikainen, Tulli
- pääjuristi Arto Lillman, Tulli
- johtava asiantuntija Soili Sinisalo, Verohallinto
- apulaisprofessori Sakari Melander
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- korkein hallinto-oikeus
- Helsingin hallinto-oikeus
- Valtakunnansyyttäjänvirasto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

- Tulliliitto ry
- Tullin akavalainen yhdistys ry
- Tullivirkamiesliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tullilaki, joka korvaisi nykyisen tullilain. Ehdotetulla lailla annettaisiin Euroopan unionin tullikoodeksia koskevaa asetusta täydentävät kansalliset säännökset.

Ehdotettu tullilaki vastaisi sisällöllisesti pääosin nykyistä tullilakia, mutta siinä otettaisiin huomioon 1 päivänä toukokuuta 2016 sovellettavaksi tulevan unionin tullikoodeksin sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen uudistetut säännökset. Lisäksi Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin sekä yhdenmukaistettaisiin tietyiltä osin rajavartiolain ja poliisilain vastaavien, nykyisen tullilain säännöksiä uudempien, säännösten kanssa. Lakiin lisättäisiin uusia, veronkantolain säännöksiä vastaavia säännöksiä tullivelan kantamisesta ja perinnästä. Eräitä säännöksiä yhdenmukaistettaisiin muiden kansallisten verolakien, kuten valmisteverotus- ja autoverolain säännösten kanssa. Lakiin otettaisiin muun muassa valmisteverotuslain säännösten kanssa yhdenmukaiset säännökset tullin kuittaamisesta. Uuteen tullilakiin ei enää otettaisi Tullin tietojen salassapitoa ja tietojen luovuttamista koskevia erityissäännöksiä.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotettuun tullilakiin tehtäisiin useita teknisiä muutoksia ja lain rakenne uudistettaisiin muun muassa siitä syystä, että nykyisestä tullilaista on vuonna 2015 erotettu Tullin rikostorjuntaa ja Tullin henkilörekistereitä koskevat säännökset omiksi laeikseen. Eräitä säännöksiä siirrettäisiin lakiin asetuksen tasolta perustuslain edellyttämällä tavalla.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016, eli samaan aikaan, jolloin unionin tullikoodeksin sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen aineellisia säännöksiä aletaan soveltaa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen tarkoituksena on korvata voimassa oleva tullilaki (1466/1994) kokonaan uudella, samannimisellä lailla. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013 unionin tullikoodeksista sekä sen täydentämisestä ja täytäntöönpanosta annettuja komission asetuksia aletaan soveltaa 1.5.2016. Nyt ehdotettu lainsäädäntöuudistus sisältää EU:n tullilainsäädännön soveltamiseksi tarpeellisen täydentävän kansallisen lainsäädännön. Uuden tullikoodeksin mukaan EU:ssa siirrytään pakolliseen sähköiseen tulli-ilmoittamiseen siirtymävaiheen kautta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Ehdotetun lainsäädäntökokonaisuuden tarkoituksena on myös ottaa huomioon muu EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä sekä tullitoiminnassa tapahtunut kehitys. Tavoitteena on lisäksi yhdenmukaistaa tulliverotusta ja menettelyä koskevaa sääntelyä muita verolajeja koskevan sääntelyn kanssa sekä Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä vastaavien, voimassa olevaa tullilakia

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

uudempien poliisia ja rajavartiolaitosta koskevien säännösten kanssa. Kokonaisuudistuksella parannetaan myös lain rakennetta ja selkeyttä, koska nykyinen laki on muodostunut varsin hajanaiseksi siihen tehtyjen lukuisten muutosten vuoksi.

Hallintovaliokunta pitää tullilain kokonaisuudistamista edellä todetuista syistä tarpeellisenä ja tärkeänä. Tullilaki on Tullin toiminnassa sovellettava yleislaki, jonka säännöksiä sovelletaan yleisesti kaikkeen tullitoimintaan, jollei lailla erikseen toisin säädetä. Tulli huolehtii tullin- ja veronkannosta. Tullin tehtävänä on lisäksi valvoa tavaroiden lähinnä terveydelle, turvallisuudelle ja ympäristölle aiheuttamien uhkien torjumiseksi säädettyjen rajoitusten ja kieltojen noudattamista. Tulli estää ja paljastaa tullirikoksia ja suorittaa niiden esitutkintaa sekä kuuluu poliisiin, tullin ja rajavartiolaitoksen muodostamaan osin samoja päämääriä toteuttavaan yhteistoiminnalliseen kokonaisuuteen, jonka yhteistyöstä on säädetty poliisiin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa (687/2004). Tulli harjoittaa myös muuta viranomaisyhteistyötä.

Valtiovarainvaliokunta toteaa hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa, että esitys on lähtökohdiltaan perusteltu ja tarpeellinen. Verolakeihin ehdotetut muutokset ovat pääosin unionin tullikoodeksin aiheuttamia teknisluonteisia seurannaismuutoksia, joihin valiokunnalla ei ole huomautettavaa. Joillakin muutettavaksi esitetyistä säännöksistä on kuitenkin suora yhteys ns. Valmis-hankkeen lakiehdotuksiin (HE 29/2016 vp) tai vireillä olevaan toiseen hankkeeseen, jossa selvitetään Tullin verotustehtävien siirtoa Verohallinnolle. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että nyt käsiteltäviin verolakiehdotuksiin sisältyvien yksittäisten säännösten muutostarve tulee kuitenkin ratkaista näiden esitysten käsittelyn yhteydessä. Valtiovarainvaliokunnan mukaan nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvät verotusta koskevat säädösehdotukset voidaan hyväksyä tässä yhteydessä muuttamattomina.

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut lausunnossaan esitykseen sisältyvien Tullin toimivaltuuksien laajuutta ja perusteita, eräitä yksittäisiä toimivaltuuksia, määräyksenantovaltuuksia, Tullin valitusoikeutta, kuittausta, henkilötietojen suojaa ja yksityiselämän suojaa sekä seuraamussääntelyä ja todennut useita tullilakiehdotusta (1. lakiehdotus) koskevia täydentämis- ja täsmentämistarpeita. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 91 ja 94 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Perustuslakivaliokunnan tekemiä huomautuksia on käsitelty tarkemmin mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa asianomaisten pykälien yhteydessä.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyllä kansallisella lainsäädännöllä ei arvioida olevan suoraa vaikutusta Ahvenanmaan maakunnan verorajan ylittävään käsittelyyn. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU-lainsäädäntöä sovellettaessa ei aiheudu Ahvenanmaalle tai Ahvenanmaalta suuntautuvalla kaupankäynnillä tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin sekä yhden uuden lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavasti. Valiokunta pitää tärkeänä, että tullilainsäädännön kokonaisuudistuksen toimivuutta seurataan.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Tullilaki

2 §. Määritelmät. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa tullilaissa Tullin toimivaltuuksien käyttäminen on kytketty tullimiehen käsitteeseen, mutta lakiehdotukseen ei sisälly määritelmää siitä, mitä tullimiehellä tässä laissa tarkoitetaan. Tullimies käyttää tehtäväsäään merkittävää julkista valtaa, ja sääntelyn täsmällisyys on erittäin tärkeää. Tullimiehestä ei säädetä myöskään esimerkiksi Tullin hallinnosta annetussa laissa (960/2012). Sitä koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä valiokunta katsoi, että lainsäädäntöä olisi tarpeen täydentää tullimiestä ja tämän koulutusta koskevilla säännöksillä (HaVM 21/2012 vp).

Hallintovaliokunta ehdottaa, että määritelmäpykälään lisätään uusi *10 kohta*, jonka mukaan tässä laissa tarkoitetaan tullimiehellä Tullin virkaan tai virkasuhteeseen nimitettyä virkamiestä, joka työskentelee tullivalvonta-, tullirikostorjunta- tai vero- tai tulliverotarkastustehtävissä.

Lisäksi valiokunta on tehnyt korjaukset *2 ja 3 kohdassa* mainittujen asetusten nimiin.

6 §. Unionin lainsäädännössä säädetty tullitoimintaa koskevat jäsenvaltion veloitteet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, mistä unionin lainsäädännössä säädettyistä jäsenvaltioiden veloitteista vastaa Suomessa Tulli. Komissio on antanut hallituksen esityksen antamisen jälkeen vielä delegoidun asetuksen (EU) N:o 341/2016, jota sovelletaan siirtymäaikana, jolloin uudessa tullikoodeksissa säädetty sähköinen toimintatapa ei vielä ole pakollista. Asetus sisältää kaksi veloitetta, jotka kuuluvat Suomessa Tullin tehtäväalaa. Pykälään on siten tarpeen lisätä uusi *17 kohta*, jossa viitataan edellä tarkoitettuun komission delegeoituun asetukseen.

Lisäksi valiokunta on korjannut *16 kohdassa* mainitun asetuksen nimen.

8 §. Tavarain ja asiakirjojen tarkastaminen. Pykälässä säädettäisiin muun muassa Tullin oikeudesta avata suljettu postilähetys (*2 momentti*) ja oikeudesta tarkastaa postilähetyksen sisältö (*3 momentti*). Selvityksen mukaan säännöksissä ei kuitenkaan ole tarkoitettu rajata tarkastamisoikeutta ainoastaan postilaissa (415/2011) tarkoitettuihin postilähetyksiin, vaan sen on tarkoitus koskea myös muita lähetyksiä, esimerkiksi kuriirilähetyksiä. Säännöstä tulee sen vuoksi täsmentää. Valiokunta ehdottaa, että 2 ja 3 momentissa olevat ilmaisut "suljettu postilähetys" ja "postilähetys" korvataan ilmaisulla "kirje, paketti tai muu vastaava lähetys".

Pykälän 3 momentin mukaan avattuun lähetykseen on tehtävä Tullin määräämät merkinnät. Lakiehdotuksesta eikä sen perusteluista ei kuitenkaan ilmene, mitä merkintöjen on tarkoitus kattaa. Hallintovaliokunta toteaa viitaten myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, että mainittua säännöstä on tarpeen muotoilla uudelleen niin, että se muodostaa perussäännöksen merkinnän tekemisestä ja merkinnän sisällöstä.

Merkinnän tekeminen liittyy Tullin menettelyvaatimukseen ja on varsin teknisluontoista. Merkinnässä on huomioitava tullivalvonnan erityispiirteet, ja näin ollen se vaatii erityistä asiantuntemusta. Hallintovaliokunta katsoo siten olevan erityisiä syitä, joiden vuoksi Tulli voidaan valtuuttaa antamaan tarkemmat säännökset merkinnän tekemisestä ja merkinnän sisällöstä. Valiokunta eh-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

dottaa, että tätä koskevasta Tullin määräysenantovaltuudesta säädettäisiin pykälään lisättävässä uudessa *6 momentissa*.

11 §. Tavarahan haltuunotto. Pykälässä säädettäisiin muun muassa perusteista, joilla Tulli tekee päätöksen tavarahan haltuunotosta sekä siitä, kenelle haltuunottopäätös annetaan. Haltuunotolla tarkoitetaan tavarahan ottamista pysyvästi Tullin haltuun.

Pykälän *2 momentin* mukaan päätös haltuunotosta annetaan sille, jolta tavara otetaan haltuun. Kyseessä voi olla tavarahan omistaja taikka kuljetusliike, varastonpitäjä tai muu vastaava taho, jonka hallussa tavara on. Päätös postilähetysten haltuunotosta annettaisiin Suomessa sijaitsevalle tavarahan vastaanottajalle tai lähettäjälle, jos vastaanottaja tai lähettäjä on Tullin tiedossa. Pykälän perustelujen mukaan kaikissa tilanteissa Tullilla ei välttämättä ole mahdollisuutta selvittää tavarahan omistajaa tai tiedossa olevaa omistajaa ei tavoiteta, esimerkiksi tilanteessa, jossa omistaja on sijoittautunut Suomen tai EU:n ulkopuolelle. Päätös voitaisiin antaa kuitenkin aina ainakin sille, jonka hallusta tavara otetaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan postilähetystä koskeva erityissäännös on tarpeellinen sen vuoksi, että jos Tulli ilmoittaisi postilähetysten haltuunotosta vain sille, jolta lähetys otetaan haltuun, toisin sanoen Postille, Postilla ei välttämättä olisi ainakaan lähettäjän tietoja eikä Postia ole myöskään katsottu voitavan velvoittaa ilmoittamaan vastaanottajalle. Kuriirirahdinkuljettamisessa on puolestaan tehty sopimus, jossa tavaraa kuljetetaan sopimuskumppanin lukuun. Tällöin tieto annetaan sille, jolta tavara otetaan pois, toisin sanoen kuriirille, joka on tehnyt sopimuksen kuljettamisesta ja on sopimussuhteessa asiakkaaseen. Kuriiri rinnastuisi tässä muihin kuljetusyhtiöihin.

Esityksen perusteluista ei kuitenkaan ilmene sitä, miksi postilähetysten haltuunotosta ilmoittaminen pitäisi rajata vain Suomessa sijaitsevaan vastaanottajaan tai lähettäjään, jos taho on Tullin tiedossa. Saadun selvityksen perusteella hallintovaliokunta toteaa rajauksen olevan tarpeeton ja ehdottaa sen poistamista säännöksestä.

Lisäksi valiokunta on korjannut *4 momentissa* olevan viittauksen koskemaan 12 lukua.

12 §. Tieliikenteen ohjaaminen. Pykälässä ehdotetaan tullimiehelle uutta toimivaltuutta. Ehdotuksen mukaan tullimiehellä on oikeus silloin, kun se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, ohjata tieliikennettä sekä käskä siirtämään ajoneuvo tai toissijaisesti siirtää se. Pykälä vastaa osittain, mitä poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 §:ssä säädetään kulkuneuvon pysäyttämisestä ja siirtämisestä. Tullimiehen toimivaltuus olisi poliisin ja rajavartiomiehen toimivaltuuksista poiketen rajattu ainoastaan ajoneuvoihin. Perustelujen mukaan viranomaisten toiminnan taloudellisuuden ja tehokkuuden kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että Tulli joutuu omien perustehtävien sä hoitamiseksi pyytämään poliisin apua tieliikenteen ohjaamiseen tai ajoneuvon siirtämiseen.

Hallintovaliokunta katsoo, että toimivaltuus on perusteltu muun muassa rajatullitoimipaikoilla liikenneuhkien välttämiseksi sekä tulliselvityksen ja muiden Tullille säädettyjen tehtävien asianmukaisen suorittamisen turvaamiseksi. Tullimies voisi kuitenkin silloin, kun se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, ohjata tieliikennettä muuallakin Suomen tullialueella. Käytän-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

nössä tieliikenteen ohjaamista suoritettaisiin lähinnä rajanylityspaikkojen tullitoimipaikoilla. Yleistoimivalta tieliikenteen ohjaamiseen säilyy edelleen poliisilla.

13 §. Kulkuneuvon pysäyttäminen ja tarkastaminen. Ehdotetun tullilain mukaan tullimiehellä olisi edelleenkin oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo. Hallituksen esityksessä ehdotetaan sääntelyä kuitenkin tarkennettavaksi siten, että kulkuneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat on oikeus tarkastaa vain Suomen tullialueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa (*3 momentti*). Ehdotettu säännös ei kuitenkaan mahdollistaisi sanottujen tilojen tarkastamista EU:n veroalueeseen kuulumattoman Ahvenanmaan maakunnan ja Manner-Suomen välisessä liikenteessä. Selvityksen mukaan tätä ei kuitenkaan ole tarkoitettu rajata tarkastamisen ulkopuolelle. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että 3 momenttiin lisätään tätä koskeva täydennys.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että 3 momentin säännös ei ole ongelmallinen yksityiselämän suojan eikä kotirauhan suojan kannalta, mutta se on katsonut, että säännöstä on kuitenkin syytä täydentää maininnalla siitä, että tarkastukset tulee mainituissa kulkuneuvoissa ja niiden tiloissa toimittaa suurta hienotunteisuutta noudattaen.

Hallintovaliokunta viittaa samaisessa perustuslakivaliokunnan lausunnossa esiin tuotuun tarpeeseen lisätä tullilakiehdotukseen myös säännökset toimivaltuuksien käyttöä koskevista yleisistä periaatteista. Hallintovaliokunta katsoo, että suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate, tarkoitussidonnaisuuden periaate sekä perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamisen periaate turvaavat myös hienotunteisuuden toteutumisen. Lisäksi Tullin toiminnassa sovelletaan yleislakina hallintolakia (434/2003). Hallintovaliokunta ei näin ollen pidä tarpeellisena säätää näiden lisäksi erillistä säännöstä kulkuneuvon pysäyttämisessä ja tarkastamisessa noudatettavasta suuresta hienotunteisuudesta.

17 §. Henkilöllisyyden selvittäminen. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota ehdotetun 17 §:n ja poliisilain 2 luvun 1 §:ssä säädetyn henkilöllisyyden selvittämistä koskevan säännöksen välillä. Poliisilassa säädetyn poliisimiehen toimivallan käyttö on sidottu yksittäisen tehtävän suorittamiseen. Tullimiehen toimivalta toimivaltuuksien käyttämiseen on kuitenkin tullilakiehdotuksen 7 §:n mukaan sidottu tarpeellisuuteen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Tullilakiehdotuksen 2 §:n 7 kohdan määritelmäsäännöksen mukaan tullitoimenpiteellä tarkoitetaan kaikkia Tullin tehtäviin kuuluvia virkatoimia tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta lukuun ottamatta. Tämän johdosta poliisilaissa säädettyä edellytystä yksittäisen tehtävän suorittamisesta voidaan pitää tullilakiehdotuksen 17 §:ssä säädettyä täsmällisempänä. Vaikka tullimiehen toimivallalle henkilöllisyyden selvittämiseen on sinänsä hyväksyttävät perusteet, eroavaisuudelle ei ole esitetty hyväksyttäviä perusteluja. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan säännösehdotusta on syytä täsmentää.

Hallintovaliokunta toteaa, että poliisilaissa on ollut tarpeen määrittää toimivallan käyttö poliisin yksittäiseen tehtävään, koska poliisilaissa "poliisin tehtävällä" tarkoitetaan poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyä poliisin toimialaa. Terminologia Tullin osalta on toisenlainen. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin sääntelyä selkeyttävänä sitä, että pykälän *1 momenttiin* lisätään täsmennys, jonka mukaan tullimiehellä on oikeus saada siinä mainitut tiedot yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

18 §. Henkilöön kohdistuva etsintä. Pykäläehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 15 §:ää, jota on viimeksi muutettu lailla 624/2015 samalla, kun säädettiin laki rikostorjunnasta Tullissa (623/2015). Hallituksen esityksessä pykälän säännöksiin ehdotetaan eräitä tarkennuksia.

Pykäläehdotuksen *1 momentissa* sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi voimassaolevaan lakiin nähden siten, että henkilöön kohdistuva etsintä voitaisiin tehdä nimenomaan sen tarkastamiseksi, onko henkilöllä mukanaan tavaraa, jonka tuonnin, viennin tai kauttakuljetuksen valvonta on säädetty Tullin tehtäväksi. Ehdotuksen mukaan henkilöön kohdistuva etsintä voidaan tehdä henkilön saapuessa tullialueelle, lähtiessä tullialueelta, käydessä kulkuneuvossa tai muussa paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään, sekä muualla tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä. Näitä edellytyksiä koskevat säännökset sisältyvät voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännöksessä etsinnällä tarkoitetaan samanlaista etsintää kuin pakkokeinolain (806/2011) 8 luvun 33 §:ssä tarkoitettu henkilöön kohdistuva etsintä. Pakkokeinolain mukaan henkilöntarkastus tehdään sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Henkilönkatsastus puolestaan käsittää katsastettavan kehon tarkastamisen, verinäytteen tai muun näytteen ottamisen taikka muun kehoon kohdistuvan tutkimuksen.

Pykälän *2 ja 3 momentissa* säädetään siitä, kenellä on toimivalta päättää tässä tarkoitetusta henkilöön kohdistuvasta etsinnästä. Ehdotetun 2 momentin mukaan henkilöntarkastuksen suorittamisesta sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai mukanaan olevissa tavaroissa, päättää tullitoimenpidettä suorittava tullimies. Sen tarkastamisesta, mitä henkilöllä on muutoin kuin vaatteissaan yllään, kuten myös henkilönkatsastuksesta, päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies 3 momentin nojalla. Tämä jaottelu sisältyy jo voimassaolevaan lakiin. Sääntely poikkeaa pakkokeinolaista siinä, että pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n mukaisesta henkilöön kohdistuvasta etsinnästä päättää pääsäännön mukaisesti pidättämiseen oikeutettu virkamies. Poliisimies voi päättää henkilöön kohdistuvasta etsinnästä vain kahdessa poikkeustapauksessa.

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan 2 momentin säännös ei laajenna tullimiehen päätösvaltaa nykyisestä suhteessa poliisimiehiä koskeviin oikeuksiin, vaan säilyttää sen voimassa olevan lain mukaisena. Sääntely ei ole täysin yhdenmukainen poliisimiestä koskevien säännösten kanssa, mutta toisaalta se on perusteltu tullivalvontaa suorittavan tullimiehen virkatehtävien kannalta. Huomionarvoista on myös se, että rajavartiolain (578/2005) 28 a §:n mukaan rajatarkastusta suorittava rajavartiomies voi päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön päällysvaatteisiin tai mukana oleviin matkatavaroihin taikka joka suoritetaan käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Voimassa olevan tullilain 14 a §:n ja tullilakiehdotuksessa esitetyn 31 §:n 3 momentin mukaan rajatarkastusta suorittava tullimies voi päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön vaatteisiin tai mukana oleviin tavaroihin. Valiokunta pitää esitettyä sääntelyä asianmukaisena.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi henkilöön kohdistuvassa etsinnässä noudatettavista menettelytavoista. Henkilöön kohdistuvaa etsintää toimitettaessa menettelyssä on lisäksi noudatettava pakkokeinolakia. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei tullilakiehdotukseen sen enempää kuin pakkokeinolakiin sisälly tarkempia säännöksiä henkilöntarkastuksen suorittamistavoista. Rajavartiolain 28 a §:n 1 momenttiin sisältyy säännös käsin tunnuste-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

lemalla tai teknistä laitetta käyttäen suoritettavasta tarkastuksesta. Mainitut lait on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, eikä tullilakiehdotukseenkaan sisälly tätä koskevaa perustuslakivaliokunnan huomautusta. Hallintovaliokunta kuitenkin toteaa, että mahdollinen tarve säätää henkilöntarkastuksen toimittamistavoista tulee arvioida pakkokeinolain, poliisilain, tullilain ja rajavartiolain osalta samanaikaisesti yhtenä kokonaisuutena.

Asiantuntijakuulemisessa on tullut yhtenä yksityiskohtana esiin koiran käyttäminen henkilöntarkastuksen yhteydessä. Hallintovaliokunta toteaa, että koiran käyttäminen tullivalvonnassa ei vielä ole henkilöntarkastusta, vaan koiran avulla valitaan kohteet tarkastukseen. Tullivalvonnassa koira esimerkiksi "merkkää" hihnalta matkalaukun, joka sen vuoksi päätetään ottaa tullimiesten tarkastettavaksi. Tässä kohdin koiran käyttö eroaa lakiehdotuksen 19 §:n mukaisesta turvallisuustarkastuksesta, jossa koiran käyttäminen on mainittu yhtenä tarkastuksen toimittamistavoista. Turvallisuustarkastuksessa koiraa käytetään vasta, kun päätös tarkastuksen tekemisestä on tehty, eli itse tarkastuksessa. Esimerkkinä esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on mainittu koiran käyttäminen räjähd- tai muiden vastaavien aineiden havaitsemiseksi.

20 §. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotto.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Tullin toimivaltuudesta ottaa tilapäisesti haltuun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita. Voimassa olevassa tullilaissa ei ole yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunottoa koskevaa säännöstä. Voimassa olevan lain mukaan vaarallisten esineiden ja aineiden poisottaminen on mahdollista turvallisuustarkastuksen yhteydessä. Turvallisuustarkastuksesta ehdotetaan säädettävän lakiehdotuksen 19 §:ssä. Tullimiehellä ei nykyisin ole kuitenkaan yleistä oikeutta lakiin perustuvan tehtävänsä, kuten tullitarkastuksen, yhteydessä ottaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita tilapäisesti haltuun siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Pykälän *1 momentin* mukaan tässä tai muussa laissa säädetyn lisäksi tullimiehellä olisi lakiin perustuvan tehtävänsä yhteydessä oikeus ottaa tilapäisesti haltuun ampuma-aseet, räjähdysaineet, järjestyslain 9 §:ssä tarkoitetut vaaralliset esineet ja 10 §:ssä tarkoitetut toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotettu 1 momentti laajentaa Tullin nykyistä toimivaltuutta ottaa tilapäisesti haltuun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita. Valiokunta pitää kuitenkin ehdotusta tarpeellisena ja asianmukaisena. Toimivaltuutta koskeva muutos rajoittuu Tullin tehtävään eli tilanteisiin, joissa tullimies suorittaa lakiin perustuvaa tehtäväänsä ja joissa henkilön voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen kuuluu poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyihin poliisin tehtäviin.

22 §. Voimakeinojen käyttö. Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan lakiehdotuksen 4 lukuun sisältyvät säännökset voiman käytöstä (22—27 §) vastaavat poliisitoiminnan vastaavia

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

säännöksiä. Oikeudesta käyttää voimakeinoja ja voimankäyttövälineitä tulee olla riittävän täsmälliset säännökset sisältäen tiedot siitä, kenellä on oikeus käyttää voimaa, millaisissa tilanteissa ja millä edellytyksillä voimakeinoja saa käyttää ja että voimakeinoja käytettäessä on noudatettava suhteellisuuden vaatimuksia. Valiokunta katsoo, että ehdotettuja säännöksiä voidaan pitää tässä suhteessa asianmukaisina. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa lisäksi jäljempänä toimivaltuuksien käyttöä koskevien yleisten periaatteiden, muun muassa suhteellisuusperiaatteen, lisäämistä lakiehdotukseen. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslaissa.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä kuitenkin huomiota 22 §:n 2 momentin toiseen virkkeeseen, jonka mukaan "jos voimakeinojen käyttäminen on välttämätöntä, niitä on käytettävä vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on välttämättä tarpeen laissa säädetyn virkatehtävän suorittamiseksi". Säännöksen sanamuoto on jossain määrin epäselvä, ja sivulause voi herättää kysymyksen siitä, ovatko voimankäytön perusteet laajemmat silloin, jos voimakeinojen käyttö ei ole välttämätöntä, mutta kuitenkin tarpeellista. Valiokunnan käsityksen mukaan säännöksessä on tavoiteltu lievemmän haitan periaatetta, ja valiokunta katsoo tämän tarkoituksen toteutuvan, jos virkkeen sivulause poistetaan. Näin ollen valiokunta ehdottaa kyseisen sivulauseen poistamista 2 momentista.

Lisäksi valiokunta on poistanut 2 momentista tarpeettoman säädetään-sanana.

27 §. Tarkemmat säännökset voiman käytöstä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä voiman käyttöön liittyvistä tarkemmista säännöksistä, joista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella ja valtiovarainministeriön asetuksella. Tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen voimakeinojen käyttöä koskeva perussäännös sisältyy lakiehdotuksen 22 §:ään ja voimankäyttövälineitä koskeva perussäännös 24 §:ään.

Pykälän 1 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin Tullin voimankäyttövälineistä ja tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä. Eesityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännöksellä nostettaisiin asetustasolle aiemmin Tullin voimankäyttömääräyksessä määrättyjä seikkoja.

Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että sääntely voisi periaatteessa avata reitin voimankäyttövaltuuksien laajentamiseen Tullissa, esimerkiksi siinä suhteessa, mitä voimankäyttövälineitä tullimiehellä on oikeus kantaa, minkä vuoksi valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että 1 momentissa tarkoitettu valtioneuvoston asetus valmistellaan tiiviissä yhteistyössä muun muassa sisäministeriön ja Poliisihallituksen kanssa. Myös 2 momentissa tarkoitettu valtiovarainministeriön asetus liittyen muun muassa voimankäyttökoulutukseen ja voimankäyttövälineiden säilyttämiseen on syytä valmistella yhteistyössä sisäministeriön ja Poliisihallituksen kanssa.

28 §. Tekninen valvonta. Pykälässä säädettäisiin teknisen valvonnan määritelmästä sekä teknisen valvonnan edellytyksistä. Säännös vastaa oleellisilta osin poliisilain 4 luvun 1 §:n säännöstä sekä rajavartiolaiton 29 §:n 1 momenttia.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Pykälän *1 momentissa* on teknisen valvonnan määritelmä, joka on sijoitettu poliisilain tapaan teknistä valvontaa koskevaan toimivaltuuspykälään. Määritelmä vastaa sisällöltään poliisilain määritelmää, mutta siinä mainitaan tullitoiminnan erityspiirteet huomioiden valvonnan kohteena myös esineet. Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi teknisen valvonnan edellytyksistä. Ehdotuksen mukaan Tullilla on oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi. Säännökseen on lisätty maininta muusta lainsäädännöstä, jotta olisi selvää, että teknistä valvontaa saadaan suorittaa myös muun muassa valmistevero- ja maahantuonnin arvonlisäverolainsäädännön noudattamisen valvomiseksi. Vastaavanlainen säännös sisältyy rajavartiolaiton 29 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan rajavartiolaitoksella on oikeus tekniseen valvontaan rajavalvonnan suorittamiseksi. Tullin valvontaoikeus ulottuu rajanylityspaikkoihin sekä matkustajaterminaaleihin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin satama-alueisiin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin varastoihin ja muihin vastaaviin paikkoihin ja tiloihin, joita Tullilla on oikeus lain tai lupaehtojen mukaan valvoa.

Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tekninen valvonta kohdistuu ennalta määräämättömään henkilö- ja tavaraliikenteeseen. Perustelujen mukaan ehdotetun pykälän nojalla teknistä laitetta ei saa siten käyttää esimerkiksi henkilöön kohdistuvaan suunnitelmalliseen tiedonhankintaan. Teknisen valvonnan käyttämisestä on ilmoitettava ennalta. Ilmoittaminen tapahtuu pääasiassa valvontakohteen alueelle asetetuin kyltein tai muulla tavoin siten, että ilmoitus on jokaisen normaalilla tavalla valvonnan piiriin joutuvan havaittavissa. Tullin toimivaltuuksista tullirikostorjunnassa, mukaan lukien teknisen valvonnan käyttäminen, säädetään rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa.

Hallintovaliokunnan mielestä esityksen perustelut poikkeavat siitä, mitä poliisilain uudistamisen yhteydessä on todettu. Poliisilain uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 224/2010 vp) viitataan vuoden 1995 poliisilain perusteluihin (HE 57/1994 vp). Niiden mukaan teknisen valvonnan avulla saatavaa ääni- ja kuvainformaatiota voidaan myös tallentaa. Kun tekninen valvonta sinänsä on luonteeltaan yleisvalvontaa, siihen liittyvä tallentaminenkaan ei saa kohdistua suunnitelmallisesti tai etukäteen valittuihin henkilöihin. Poliisilakiin sisältyvässä määritelmässä edellytetään sen vuoksi, että tekniseen valvontaan liittyvä äänen tai kuvan tallentaminen on automaattista. Automaattinen tallennus voi olla keskeytymätöntä tai kestää sen ajan, kun joku oleskelee käytettävien laitteiden toiminta-alueella. Mikäli tekniseen valvontaan käytettävillä laitteilla ryhdytään katselemaan tai kuuntelemaan tiettyä henkilöä tai tallentamaan häneen kohdistuvia ääni- tai kuvahavaintoja, toimenpide muuttuu tekniseksi tarkkailuksi.

Valiokunta tähdentää, että tekninen laite sinänsä ei määrittele sillä tehtävän toimenpiteen oikeudellista perustaa tai toimivaltuutta sen käyttämiseen, vaan ratkaisevassa asemassa on laitteen käyttämistapa. Tämä koskee myös Tullin suorittamaa teknistä valvontaa. Tullilla on rikostorjunnasta Tullissa annetun lain mukaisesti oikeus muun muassa suunnitelmalliseen tarkkailuun, jolloin teknisessä valvonnassa käytettävää laitetta voi olla perusteltua käyttää muun muassa kohdenetussa tarkkailutarkoituksessa.

Esityksen käsittelyn yhteydessä on noussut esiin mahdollinen lainsäädännön kehittämistarve kasvotunnistusteknologian käytön osalta. Hallintovaliokunta katsoo, että asiaa tulee tarkastella kokonaisuutena poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen osalta esimerkiksi omana hankkeenaan tai

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

mahdollisuuksien mukaan poliisin henkilötietolain uudistuksen yhteydessä. Valiokunta toteaa, että henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015) ei määritellä teknisen valvonnan tietoa omana tietoryhmänään eikä säädetä sitä koskevan tiedon tallettamisesta tai käsitte-lystä.

30 §. Rahavarojen tarkastaminen. Rahavarojen tarkastamista koskevasta toimivaltuudesta ehdotetaan säädettäväksi erikseen, koska se eroaa muusta tavaroiden tarkastamisesta perusteensa vuoksi. Ehdotuksen mukaan tullimiehellä on oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat ja muu hänen hallussaan oleva omaisuus rikoslain 32 luvussa tarkoitettun, tullirikoksena pidettävän rahanpesurikoksen paljastamiseksi. Jotta kyseessä olisi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 §:n mukaisesti tullirikoksena pidettävä rikos, tulisi tekoon sisältyä omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista. Valiokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuna. Rahanpesun torjumisen näkökulmasta on tärkeää, että tarkastusoikeus voi koskea myös muuta henkilön hallussa olevaa omaisuutta kuin rahavaroja, esimerkiksi velkakirjoja, arvopapereita tai arvo-omaisuutta.

Ottaen huomioon voimassa olevan, terrorismin rahoittamisen torjuntaan sovellettavan lainsäädännön olisi terrorismin rahoittamisen paljastamista ja estämistä täydentävänä toimenpiteenä tarkoituksenmukaista, että Tulli voisi suorittaa tässä tarkoitettun tarkastuksen rahanpesun lisäksi terrorismin rahoittamista koskevan rikoksen paljastamiseksi. Tämä myös parantaisi Tullin ja rahanpesun selvittelykeskuksen edellytyksiä hoitaa rahanpesulainsäädännön mukaiset tehtävänsä tehokkaammin. Terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset sisältyvät rikoslain 34 a lukuun, ja niitä on uudistettu viimeksi vuoden 2015 alusta (1068/2014). Edellä todetuilla perusteilla hallintovaliokunta ehdottaa 30 §:n täydentämistä sanotulla tavalla. Ehdotettuun säännökseen sisältyvä rajausta tullirikoksena pidettäviin rikoksiin koskisi myös näitä tilanteita.

33 §. Etsintäkuulutetun kiinniottaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tullimiehen oikeudesta ottaa kiinni etsintäkuulutettu henkilö. Tullimiehellä ei ole voimassa olevassa laissa vastaavaa oikeutta, joten säännös on uusi.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että sen käsityksen mukaan hallituksen esityksen yleisperusteluissa, yksityiskohtaisista perusteluissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa on esitetty kullekin toimivaltuudelle painavan yhteiskunnallisen tarpeen olemassaoloon viittaavia perusteluita. Valiokunnan mukaan ehdotettuja toimivaltuuksia on mahdollista pitää Tullin tehtävien kannalta välttämättöminä ja oikeasuhtaisina.

Hallintovaliokunta yhtyy tähän käsitykseen ja toteaa, että Tulli valvontatyössään havaitsee etsintäkuulutettuja, joten voidaan pitää selvänä puutteena, ettei sille säädetty itsenäistä oikeutta kiinniottoon, vaikka se on rikostorjuntaviranomainen. Tulli on sisärajoilla ainoa valvontaviranomainen, joka on paikalla ja jolla on siten mahdollisuus puuttua matkustajaliikenteeseen etsintäkuulutettujen kiinniottamisen näkökulmasta. Ulkorajalla vastaavan hoitaa rajavartiolaitos rajatarkastuksen yhteydessä. Myös viranomaistoiminnan ja -yhteistyön tehokkuus ja vaikuttavuus edellyttävät, että myös Tullilla on toimivaltuus ottaa tunnistettu etsintäkuulutettu kiinni ja toimittaa tämä toimivaltaisen viranomaisen huostaan. Myöskään tässä suhteessa ei ole perusteltua jättää Tullin oikeus ottaa kiinni etsintäkuulutettu yksinomaan pakkokeinolain 2 luvun 2 §:ssä säädetyn yleisen kiinniotto-oikeuden varaan.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, ettei esityksen perusteissa tarkastella lainkaan tullimiehen kiinniotto-oikeutta koskevan 33 §:n ja poliisimiestä koskevan poliisilain 2 luvun 3 §:n sanamuotojen eroavaisuutta.

Hallintovaliokunta toteaa, että poliisilain 2 luvun 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni etsintäkuulutettu, joka toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan on vangittava tai otettava säilöön. Lisäksi pakkokeinolain 2 luvun 1 §:ssä säädetään poliisin kiinniotto-oikeudesta, joka on varsin laaja. Poliisimies voi ottaa kiinni henkilön myös silloin, kun pidättämisen edellytyksiä ei ole. Voimassa olevan poliisilain perusteluista myös ilmenee, että lakia uudistettaessa aikaisempi oikeustila on tahdottu säilyttää (HE 224/2010 vp). Todettakoon vielä, että pakkokeinolain 2 luvun 2 §:n mukaan jokainen saa ottaa kiinni sen, joka viranomaisen antaman etsintäkuulutuksen mukaan on pidätettävä tai vangittava.

Rajavartiomiehen oikeudesta ottaa kiinni etsintäkuulutettu säädetään rajavartiolain 37 §:ssä. Esi-tetty tullilain säännös vastaa rajavartiolain säännöstä. Rajavartiolain kirjoitustapaan on osaltaan vaikuttanut muun muassa se, että valtuudet poliisilaissa ja pakkokeinolaissa on kirjoitettu suoraan poliisille ja poliisimiehelle. Myös rajavartiolaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Hallintovaliokunta pitää aiheellisena, että rajavartiomiehen ja tullimiehen sääntely on tältä osin yhteneväistä, koska he työskentelevät samanlaisessa ympäristössä eli valvovat maahan saapuvaa ja maasta lähtevää liikennettä. Edellä todettuihin seikkoihin viitaten valiokunta pitää tullimiehelle ehdotettua toimivaltuutta välttämättömänä ja oikeasuhtaisena ja ehdotettua sääntelyä tarkoituksenmukaisena.

34 §. Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. (Uusi) 35 §. Suhteellisuusperiaate. (Uusi) 36 §. Vähimmän haitan periaate. (Uusi) 37 §. Tarkoitussidonnaisuuden periaate. (Uusi). Hallituksen esityksessä on osittain kysymys jo voimassa olevaan lakiin sisältyvien Tullille perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyjen toimivaltuuksien täsmentämisestä ja siirtämisestä ehdotettuun uuteen tullilakiin. Toisaalta ehdotetussa sääntelyssä on kyse Tullin toimivaltuuksien yhdenmukaistamisesta suhteessa perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyjen poliisilain ja rajavartiolain sääntelyyn. Poliisilaissa ja rajavartiolaissa säädettyjä toimivaltuuksia on myös muutettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmissa lausunnoissaan katsonut, että poliisin käytössä olevien toimivaltuuksien kanssa samojen valtuuksien säätäminen Tullille ei välttämättä ole sopuoinnussa perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin kuuluvan välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta (PeVL 49/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2002 vp, s. 1 ja 2 sekä PeVL 2/1996 vp, s. 3/I). Tämä tarkoittaa, että toimivaltuuksien epäsymmetria ei sellaisenaan ole perusoikeuksien rajoitusedellytysten vaatima painava yhteiskunnallinen tarve, joka perustelisi toimivaltuuksien välttämättömyyden.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen yleisperusteluissa, yksityiskohtaisissa perusteluissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa on esitetty kullekin toimivaltuudelle painavan yhteiskunnallisen tarpeen olemassaoloon viittaavia perusteluita. Valiokunnan mukaan ehdotettuja toimivaltuuksia on mahdollista pitää Tullin tehtävien kannalta välttämättöminä ja oikeasuhtaisina.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Perustuslakivaliokunta kuitenkin korostaa, että hallituksen esityksen tavoitteena oleva sääntelyn yhdenmukaistaminen edellyttää yhdenmukaistamista myös toimivaltuuksille valtiosääntöisistä syistä asianmukaiseksi nähtyjen säädösperustaisten rajoitusten osalta. Valiokunta pitää lausunnossaan tärkeänä, että tullilakiehdotusta täydennetään poliisilain 1 lukua ja rajavartiolain 2 lukua vastaavasti toimivallan käyttöä rajoittavin säännöksin.

Hallintovaliokunta toteaa, että poliisilain 1 luvussa on useita yleisiä säännöksiä, jotka määrittelevät poliisin toimivallan käytön puitteita. Luvussa edellytetään poliisin toiminnassa noudatettavaksi muun muassa suhteellisuusperiaatetta sekä vähemmän haitan ja tarkoitussidonnaisuuden periaatetta, minkä lisäksi edellytetään myös perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja turvaamista. Etenkin tullimiehen käyttäessä tullilakiehdotuksen 3 luvussa säädettäviä toimivaltuuksia tullitoimenpiteiden suorittamiseksi, 4 luvussa määritellyjä voimankäyttövaltuuksia ja 5 luvussa säädettäviä muita toimivaltuuksia toiminta rinnastuu pitkälti vastaavanlaiseen poliisin toimintaan. Vastaavan sisältöinen periaatteita koskeva sääntely sisältyy myös rajavartiolain 2 lukuun. Hallintovaliokunta ehdottaa mainittuja periaatteita koskevien säännösten lisäämistä *uusiksi 34—37 §:iksi*, jolloin hallituksen esityksessä ehdotettujen pykälien numerointi myös muuttuu.

38 §. Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys. (Uusi) Hallintovaliokunta pitää lisäksi asianmukaisena edellä mainittu sääntelyn yhdenmukaistamistavoitekin huomioon ottaen, että tullilakiin lisätään poliisilain 1 luvun 6 §:n 2 momenttia ja rajavartiolain 5 §:ää vastaava tehtävien hoitoa ja tärkeysjärjestystä koskeva säännös. Ehdotetun pykälän lisääminen vaikuttaa jäljempänä olevien pykälien numerointiin.

47 (42) §. Tullittomien muonitustavaroiden toimittaminen kulkuneuvoon. Muonitustavaroitten tullittomuudesta säädetään 46 §:ssä. Valiokunta ehdottaa 47 §:n alkua täsmennettäväksi muotoon "Tulli antaa tarkemmat määräykset". Lisäksi pykäläviittaus on korjattu.

52 (47) §. Tulliselvitysmuodollisuudet ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi kerättävät tiedot. Pykälän yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, että valtuus tässä tarkoitettujen määräysten antamiseen on hyvin rajallinen muun muassa EU:n tullilainsäädännön laajuuden vuoksi ja koskee vain yksityiskohtia. Määräysten antamisen voidaan todeta edellyttävän erityistä tullitoiminnan asiantuntemusta ja tullitoiminnan erityispiirteiden huomioimista. Selvityksen mukaan määräys voisi koskea esimerkiksi sähköisen ilmoittamisen yksityiskohtia. Hallintovaliokunta toteaa määräyksenantovaltuuden antamiseen olevan siten erityisiä syitä ja katsoo säännöksen olevan unionin tullilainsäädäntö huomioon ottaen hyväksyttävissä hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa.

53 (48) §. Tulliedustuksesta. Pykälän mukaan välillisenä edustajana toimivan asiamiehen on tullilakiehdotuksesta tehdessään ilmoitettava Tullille tarpeelliset tiedot myös päämiehestä, jonka lukuun tullilakiehdotus tehdään. Tulli antaa määräyksen päämiehestä ilmoitettavista tiedoista. Valiokunta toteaa, että säännös on syytä täsmentää muotoon "tarkemmat määräykset".

56 (51) §. Tietojen ilmoittaminen EORI-rekisteriin muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä käyttäen. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa määritellyn delegoidun asetuksen 4 artiklan mukaan tulliviranomaiset voivat sallia, että henkilöt toimittavat EORI-rekisteröintiä varten tarvittavat tiedot muulla menetelmällä kuin sähköisellä tietojenkäsittelymenetelmällä. Valiokunta ehdot-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

taa, että Tullin määräyksenantovaltuutta tarkennetaan viittauksella delegoidun asetuksen 4 artiklaan.

57 (52) §. Erityismenettelyn menettelynhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien siirto. Pykälässä tarkoitettu siirrosta säädetään tullikoodeksin 218 artiklassa ja sitä täydentävässä täytäntöönpanoasetuksessa. Saadun selvityksen mukaan Tullin määräyksenantovaltuus on tarpeen muuttaa muotoon "voi määrätä".

60 (55) §. Tullin tileihin kirjaaminen. Tulliviranomaisen velvollisuudesta kirjata tileihinsä tuonti- ja vientitullin määrä säädetään tullikoodeksin 104 artiklassa. Siinä myös edellytetään jäsenvaltioiden määrittävän menettelyt, joiden mukaan kirjaaminen käytännössä tehdään. Valiokunta pitää esityksen yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevistä syistä Tullin määräyksenantovaltuutta perusteltuna. Valiokunta ehdottaa säännöstä kuitenkin vielä tarkennettavaksi tullikoodeksin 104 artiklaan tehtävällä viittauksella.

62 (57) §. Määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle. Tullikoodeksin 103 artiklan 1 kohdan mukaan tullivelkaa ei voida antaa velalliselle tiedoksi enää, kun on kulunut kolme vuotta siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Artiklan 2 kohdan mukaan, jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon tuloksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, 1 kohdassa tarkoitettu kolmen vuoden määräaika pidennetään vähintään viideksi vuodeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Vastaava mahdollisuus säätää kansallisesti säännönmukaista tullivelan tiedoksiantoaikaa pidemmästä määräajasta sisältyy myös voimassa olevan tullikoodeksin 221 artiklaan. Suomessa tällaista erityistä määräaikaa ei ole aiemmin säädetty. Nyt ehdotettuun 62 §:ään sisältyy kansallista liikumavaraa hyödyntävä säännös, jonka mukaan, jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon seurauksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, määräaika tullivelan tiedoksiantamiselle on viisi vuotta tullivelan syntymispäivästä.

Voimassa olevan tullikoodeksin 221 artiklan sisältöä on käsitelty EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisukäytännössä. Yhdistettyjä asioita C-124/08 ja C-125/08 koskevassa ratkaisussaan tuomioistuin toteaa, että 221 artiklan 3 kohdassa käytetyllä ilmaisulla "tapahtuma, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin" tarkoitetaan tapahtumia, jotka sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen mukaan, jonka toimivaltaiset viranomaiset kantavat tullimaksun jälkikäteen, voidaan luokitella kansallisen rikoslainsäädännön mukaisiksi rikkomisiksi (kohta 25). Tuomioistuin on myös täsmennänyt, että toimenpiteellä, jolla tulliviranomaiset määrittelevät jonkin tapahtuman "tapahtumaksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin" ei todeta, että rikosoikeudellinen tunnusmerkistö todella täyttyy. Tällainen määrittely tehdään luonteeltaan hallinnollisessa menettelyssä ja vain sen tarpeita varten, ja sen tarkoituksena on yksinomaan se, että kyseiset viranomaiset voisivat korjata tuonti- ja vientitullien epäasianmukaisen tai riittämättömän kantamisen (kohta 26). Tuomioistuin on todennut myös, että tullien määrä voidaan antaa tiedoksi velalliselle kolmen vuoden määräajan päätyttyä, jos tulliviranomaiset eivät ole voineet sellaisen tapahtuman vuoksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin, alun perin määrittää lain mukaan kannettavien tullien tarkkaa määrää, myös silloin, kun mainittu velallinen ei ole tämän tapahtuman osalta tekijä (kohta 30). Tuomioistuin on käsitellyt "tapahtumaa, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin" ainakin myös ratkaisussaan C-62/06 (kohdat 24—28).

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Tiedoksiannosta ei yleensä tehdä hallintopäätöstä. Tässä tapauksessa on kyse tiedoksiannon määräjän pidentämisestä ja ratkaisu on merkittävä asianosaisen oikeusturvan kannalta. Valiokunnan mielestä on selvää, että kun tulliviranomainen katsoo, että edellytykset tullivelan tiedoksiannon määräjän pidentämiselle ovat olemassa, se päättää asiasta hallintopäätöksellään. Selkeyden vuoksi pykälässä on kuitenkin aiheellista säätää määräjän pidentämistä koskevan päätöksen perustelemisesta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä pykälän uudeksi *2 momentiksi*.

69 (64) §. Kuittaus. Hallintovaliokunta toteaa myönteisenä, että tullilakiin on esitetty otettavaksi nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset kuittauksesta. Eduskunnan oikeusasiamies on vuonna 2012 kanteluun (dnrot 941/4/10 ja 4167/4/10) antamassaan päätöksessä kehottanut valtiovarainministeriötä harkitsemaan valmisteverotuslain (182/2010) ja tullilain täydentämistä Tullin saatavien ja maksuvelvoitteiden kuittaukseen koskevilla säännöksillä, koska nykytila ei vastaa perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimusta yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämistä lailla. Valmisteverotuslakiin on otettu kannanoton johdosta kuittaukseen koskevat, nyt tullilakiin esitetyn kaltaiset säännökset lailla 495/2014. Valtaosa Tullin kantamista tulleista, veroista ja maksuista on turvattu vakuuksin, minkä vuoksi Tullilla ei ole kuittauspakkoa kuten Verohallinnolla.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, että tullilakiehdotuksen 64—66 §:n säännökset kuittauksesta eivät sisällä perusteita, joiden täytyessä Tullilla on toimivalta toteuttaa kuittaus. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kuittaukseen koskevaa sääntelyä tulee perustuslakivaliokunnan mukaan siten täsmentää esimerkiksi lakiehdotuksen perusteluissa mainituilla vakiintuneesti sovelletuilla kuittauksen perusteilla.

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan mainittujen perusteiden lisääminen lakiin ei merkitse muutosta kuittauksessa noudatettavaan menettelyyn, mutta valiokunta katsoo sen selkeyttävän tullivelan kuittaukseen koskevaa sääntelyä. Näin ollen hallintovaliokunta ehdottaa 69 §:n *1 momenttiin* lisättäväksi säännöksen siitä, että kuitattavien saatavien on oltava vastakkaisia, samanlaisia ja perimiskelpoisia.

Hallituksen esityksen yleisperustelujen mukaan vastakkaisuusvaatimus merkitsee sitä, että kuittaukseen kuuluva velkojan on oltava velkaa nimenomaan kuittauksen kohteena olevalle velalliselle. Samanlaatuisuuden vaatimus taas edellyttää, että kuitattavat saatavat ovat yhteismitallisia, mikä käytännössä merkitsee kuittauksilanteiden rajoittumista rahasaamisiin. Kuittauksessa käytettävän vastasaatavan perimiskelpoisuus puolestaan merkitsee saatavan kannekelpoisuuden vaatimusta, eli kuittajan saatavalle on oltava vahvistettavissa suoritustuomio. Käytännössä tämä merkitsee saatavan eräänäntyisyyttä.

Perustuslakivaliokunnan mielestä kuittauksen toimittaminen on hallintoasian käsittelyä. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että Tulli ilmoittaa toimitetusta kuittauksesta velalliselle. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että säännösehdoituksen suhde hallintolaisissa säädettyyn menettelyyn ei ole aivan selvä. Perustuslain 21 §:n 1 momentissa taataan jokaiselle oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti toimivaltaisessa viranomaisessa. Tähän oikeuteen sisältyy myös oikeus saada oikeutta tai velvollisuutta koskeva viranomaisen päätös. Kuit-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

tauksen asianmukainen toimittaminen edellyttää siten lähtökohtaisesti ainakin asianosaisen kuulemista, kuittausperusteiden riittävää selvittämistä ja perusteltua päätöstä kuittauksesta. Perustuslakivaliokunta katsoo, että kuittaukseen koskevan sääntelyn suhdetta hallintolaissa säädettyyn on syytä selvittää ja tarvittaessa täsmentää, jotta se täyttää paremmin perustuslain 21 §:ään perustuvat hyvän hallinnon vaatimukset.

Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotus vastaa myös tältä osin valmisteverotuslakia. Tullivelan kuittaukseen koskevan sääntelyn suhdetta hallintolakiin on kuitenkin tarpeen selkeyttää. Saadun selvityksen mukaan kuittauksen käyttämisen tarkoituksenmukaisuutta vähentäisi, jos kuittauksessa sovellettaisiin aina kuulemismenettelyä. Veronkantolain (609/2005) 30 §:n 2 momentissa säädetään, että jos erityiset syyt niin vaativat, asianosaiselle on annettava tilaisuus selvityksen esittämiseen ennen kuittamista. Valiokunta katsoo sääntelyä selkeyttävän, jos tullilakiin lisätään vastaavanlainen säännös. Erityiset syyt, jolloin asianosaiselle olisi annettava tilaisuus selvityksen esittämiseen ennen kuittamista, tulisivat kyseeseen erityisesti silloin, jos asianosaisen antamaan ilmoitukseen perustuvan Tullin saatavan oikeellisuutta on syytä epäillä esimerkiksi ilmoituksessa mahdollisesti olevan virheen vuoksi. Epäily virheestä, joka voisi johtaa siihen, että Tullin kuittaukseen käytettäväksi aikoma saatava olisi liian suuri tai kokonaan perusteeton, voisi perustua esimerkiksi Tullille annetun tiedon selvään poikkeavuuteen siitä, mikä on asiakkaan kohdalla ollut tavanmukaista, tai saatavaa koskevan päätöksen perusteena olevissa tiedoissa havaittavaan epä johdonmukaisuuteen. Muilta osin menettelyssä noudatettaisiin hallintolakia. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä pykälän uudeksi *2 momentiksi*, jolloin hallituksen esitykseen sisältyvän pykälän 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi.

Kun Tulli ilmoittaa toimitetusta kuittauksesta, kysymys on käytännössä kuittauspäätöksen ilmoittamisesta. Lakiehdotuksen mukaan kuittausilmoitukseen liitetään muutoksenhakuosoitus. Perusteluissa lisäksi todetaan, että kuittaukseen koskevaan päätökseen sovelletaan oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädettyä 30 päivän määräaika.

Ehdotetun pykälän *4 momentin* (hallituksen esityksessä 3 momentti) mukaan Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä kuittauksessa noudatettavasta menettelystä. Hallintovaliokunta katsoo, että Tullille ehdotettu määräyksenantovaltuus on asianmukainen ottaen huomioon Tullin saatavien maksuunpanossa ja rahaliikenteen hallinnoinnissa tarvittava erityisasiantuntemus. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön perusteella on myös selvää, ettei määräyksellä voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista.

88 (83) §. Oikaisuvaatimus. Esityksen mukaan oikeus hakea oikaisua Tullin päätökseen ja valitusoikeus oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä valtion puolesta on Tullin tulliasiamiehellä. Perustuslakivaliokunta on käytännössään suhtautunut pidättyvästi erityissäännöksiin viranomaisen yleisestä muutoksenhakuoikeudesta. Valiokunta on toisaalta pitänyt viranomaisen muutoksenhakuoikeutta hyväksyttävänä, jos se on lailla rajoitettu esimerkiksi oikeuskäytännön yhtenäisyyden ylläpitoon liittyviin perusteisiin taikka viranomaisen rajoitettua muutoksenhakuoikeutta voidaan asioiden laatu ja luonne huomioon ottaen pitää muutoin perusteltuna. Perustuslakivaliokunta katsoo antamassaan lausunnossa, että Tullin muutoksenhakuoikeus on syytä rajoittaa esimerkiksi vain oikeudellisesti merkittäviin kysymyksiin ja kysymyksiin, joissa valitusoikeus on tarpeen tulliverotuksen tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Hallintovaliokunta toteaa, että Tullin muutoksenhakuoikeus perustuu pitkään ja vakiintuneeseen käytäntöön. Muutoksenhakuoikeudella on muun muassa tulliverotusta koskevan lainsäädännön monimutkaisuus ja tullivelkasuhteen erityispiirteet huomioon ottaen aiheellisia perusteita. Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että muutoksenhakuoikeus kuitenkin rajoitetaan tapauksiin, joissa tulliasiamies katsoo muutoksenhaun olevan lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa taikka verotus- tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tarpeen, tai asian ollessa taloudellisesti merkittävä tai jos valtion oikeudenvallvontaa muutoin sitä edellyttää. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä 88 §:n 2 momenttiin.

89 (84) §. Valitus hallinto-oikeuteen. 90 (85) §. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tulliasiamiehen valitusoikeuden rajaamiseksi edellä 88 §:n yhteydessä tarkoitettulla tavalla hallintovaliokunta ehdottaa, että 89 ja 90 §:n 2 momentteihin lisätään viittaukset 88 §:n 2 momenttiin mainittuihin perusteisiin.

95 (90) §. Tullinkorotus. Hallintovaliokunta katsoo perustuslakivaliokunnan tavoin, että hallinnollisia seuraamuksia, toisin sanoen tullinkorotusta ja virhemaksua, koskeva sääntely on verrattain vaikeaselkoista. Tämä johtuu pitkälti siitä, että tullimenettelyä koskevat aineellisoikeudelliset velvoitteet perustuvat tullikoodeksiin ja tarkentuvat sitä täydentävässä EU-sääntelyssä. Tullikoodeksin 42 artiklassa edellytetään, että kunkin jäsenvaltion on säädettävä tullilainsäädännön noudattamatta jättämisestä johtuvista seuraamuksista kansallisessa lainsäädännössään. Tällaisten seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Koodeksin 45 artiklaa muutoksenhaun vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan myös tullinkorotusta ja virhemaksua koskeviin päätöksiin.

Esityksen mukaan tullinkorotus voidaan edelleenkin määrätä hallinnollisena sanktiona sellaisten tullimenettelyiden yhteydessä, joissa tavarasta määrätään kannettavaksi tullia. Säännös antaa Tullille myös edelleen mahdollisuuden jättää tullinkorotus määräämättä. Virhemaksun perusteista säädetään 96 §:ssä. Virhemaksu voidaan määrätä ensinnäkin sellaisesta virheestä, joka koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia. Virhemaksu voidaan määrätä 96 §:n perusteella myös silloin, jos tullia on määrätty, mutta sen määrä on vähäinen eikä tullinkorotusta ole määrätty. Virhemaksu on mahdollinen myös, jos on annettu puutteellinen tai virheellinen tieto hakemusmenettelyssä tai tullietuuden saamiseksi. Virhemaksua ei voida määrätä 95 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Hallintovaliokunnan mielestä tullinkorotuksen ja virhemaksun välinen suhde ilmenee ehdotetusta sääntelystä.

Ehdotetun 95 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan Tulli voi korottaa maksettavaksi määrättyä tullia, jos maahan saapuva henkilö tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa tuodessaan tai yrittäessään tuoda tullitta enemmän tavaraa kuin mihin hänellä on oikeus ja jos asiaa ei ole käsiteltävä tullirikoksena. Esityksen mukaan säännös vastaa voimassa olevan lain 31 §:n 4 kohtaa.

Edellä mainitussa 5 kohdassa on kysymys maahan saapuvan henkilön ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Tällaisessa tapauksessa tahallisuuteen rajoittuva sanktiointi ei ole katsottu riittäväksi, koska matkustaja voisi vedota esimerkiksi tietämättömyyteen tullitonta tuontia koskevistä

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

säännöksistä, kuten arvorajoista. Matkustajalla on lähtökohtaisesti vastuu ottaa selvää velvollisuuksistaan ja tullittoman tuonnin määrällisistä rajoituksista sekä toimia huolellisesti velvollisuksiensa noudattamiseksi. Törkeän huolimattomuuden arvioinnissa 95 §:n 1 momentin 4 kohtaa sovellettaessa on subjektiiviseen tekijän huolimattomuuteen liittyvinä seikkoina erityisesti otettava huomioon henkilön ammattitaito ja tulliasioiden tuntemus. Edelleen on huomioon otettava laajasta kansallisesta ja kansainvälisestä sääntelystä johtuva tullilainsäädännön monimutkainen luonne, joka voi yksittäistapauksessa johtaa huolimattomuuden arvioimiseen törkeää lievemmäksi. Tullimenettelyihin hyvin perehtyneiden ammattitaitoisten toimijoiden kohdalla teko voitaisiin arvioida tulliasioiden kanssa vähän tekemisissä olevien kansalaisten tekoja helpommin tehdyksi törkeästä huolimattomuudesta. Huolimattomuuden asteen arviointi on tehtävä ottaen huomioon teko-olosuhteiden edellyttämä huolellisuusvelvollisuus sekä tekijään liittyvät subjektiiviset seikat.

96 (91) §. Virhemaksu. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että pykälän 1 momentin 4 kohdan virhemaksusäännös on ns. blankosäännös. Lainkohta merkitsee, että mikä tahansa kansallisen tai unionin tullilainsäädännön osittainenkin laiminlyönti voi muodostua virhemaksulla sanktioitavaksi. Valiokunnan mielestä on selvää, ettei tällainen sääntely täytä hallinnollisen seuraamusmaksun sääntelylle asetettuja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia (ks. myös PeVL 17/2012 vp). Säännöstä on perustuslakivaliokunnan mielestä välttämätöntä täsmentää siten, että siitä ilmenee tarkemmin, mistä lainsäädännön vastaisista teoista tai laiminlyönneistä voi olla seuraamuksena sanktio. Lisäksi sanktioitavat teot ja laiminlyönnit on laissa luonnehdittava niiden yksilöimiseksi. Kysymys on esimerkiksi siitä, että säännöksen ilmaisu "tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa" on tarkennettava. Muutos on tehtävä siinä laajuudessa kuin EU-sääntely sen mahdollistaa. Tällaisen muutoksen tekeminen on edellytyksenä sille, että 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä. Hallintovaliokunnan on arvioitava myös muilta osin mahdollisuutta täsmentää hallinnollisia seuraamuksia koskevaa sääntelyä.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen perusteella 4 kohdan säännös onkin muotoiltu tarpeettoman laveasti. Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisten huomautusten huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyä tarkennettavaksi ensinnäkin siten, että 4 kohdasta poistetaan blankosäännös kokonaan ja siirretään 3 kohtaan niiden tekojen luonnehdinnat, joita koskevista velvoitteista säädetään tullikoodeksissa tai muussa tullitoimintaan sovellettavassa EU-sääntelyssä. Lisäksi täsmennetään, mihin EU-säädöksiin 3 kohdassa tarkoitettut vaatimukset perustuvat. Tullilainsäädännön erityispiirteiden ja velvoitteita koskevien artiklojen suuren lukumäärän vuoksi blankosääntelyä ei kuitenkaan täysin voida välttää.

Mainittuun 4 kohtaan jäivät näin ollen teot, joissa on kyseessä Tullin myöntämän luvan tai muun vastaavan yksittäistapausta koskevan päätöksen ehtojen rikkominen. Lisäksi 4 kohta kattaisi teot, joissa on kysymys Tullin antamien tiettyjen määräysten rikkomisesta. Sääntelyä on tarkennettava vielä siten, että 4 kohdassa yksilöidään ne tullilain pykälät, joihin Tullin tässä tarkoitettu määräyksenanto perustuu.

Hallinnollisia seuraamuksia koskevaa muuta sääntelyä ei hallintovaliokunnan arvion mukaan ole tässä yhteydessä mahdollista täsmentää. Sääntely on niiltä osin kuitenkin hyväksyttävissä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Sääntelyn ennakoitavuutta voidaan lisätä vielä esimerkiksi lupaehtoihin sisältyvällä maininnalla, että lupaehtojen rikkomisesta voi seurata sanktio.

Lisäksi valiokunta on korjannut 1 momentin 1 ja 2 kohdassa olevat pykäläviittausten numerot.

98 (93) §. Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälään lisätään kaksoisrangaistavuuden kiellon vaatimusten huomioon ottamiseksi virhemaksun osalta viittaussäännös lakiin erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta (781/2013).

99 (94) §. Tullirikkomus. Esitettyyn pykälään sisältyy voimassa olevaa tullilakia vastaava tullirikkomusta koskeva rangaistussäännös. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan tullirikkomusta koskevaan ehdotukseen sisältyvät samat ongelmat, mitkä edellä todettiin liittyvän virhemaksua koskevaan sääntelyyn. Perustuslakivaliokunta toteaa, että tullirikkomusta koskevaa rangaistussäännöstä on täydennettävä vastaavalla tavalla kuin virhemaksua koskevaa pykälää. Tällaisen muutoksen tekeminen on edellytyksenä sille, että 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että jos ehdotetun kaltaista blankorangaistustekniikkaa on sääntelyn erityisluonteen vuoksi välttämätöntä käyttää, säännöksessä tulee viittaamalla konkretisoida, minkä säännöksen tai säännösten rikkomisesta rangaistaan, viittausketjujen tulee olla täsmällisiä ja rangaistavuuden edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella. Lisäksi rangaistussäännöksessä on pyrittävä kuvaamaan rangaistava teko.

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa, että säännös muotoillaan selkeyden vuoksi uudelleen ja että sääntelyä täydennetään ja täsmennetään jäljempänä ilmenevällä tavalla.

Ehdotuksen mukaan tullirikkomuksesta rangaistaisiin, kuten voimassa olevan lainkin mukaan, teoista, jotka on tehty tahallaan tai törkeästi tuottamuksesta. Esiteksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan törkeän huolimattomuuden arvioinnissa on subjektiiviseen tekijän huolimattomuuteen liittyvinä seikkoina erityisesti otettava huomioon tulli-ilmoituksen antajan tai muun rangaistussäännöksen soveltamisalaan kuuluvan toimenpiteen suorittajan tai tällaisesta toimenpiteestä rikoksentehtäjänä muuten vastuussa olevan henkilön ammattitaito ja tulliasioiden tuntemus. Edelleen on huomioon otettava laajasta kansallisesta ja kansainvälisestä sääntelystä johtuva tullilainsäädännön monimutkainen luonne, joka voi yksittäistapauksessa johtaa huolimattomuuden arvioimiseen törkeää lievemmäksi. Toisaalta juuri tullilainsäädännön monimutkaisuus on osasyynä siihen, että suurin osa tulliasioista hoidetaan toimintaan erikoistuneiden huolintayritysten kautta. Siten tulliviranomaisille jättävät ilmoituksia pääasiassa tullimenettelyihin hyvin perehtyneet ammattitaitoiset toimijat, joiden teko voitaisiin arvioida tulliasioiden kanssa vähän tekemisissä olevien kansalaisten tekoja helpommin tehdyksi törkeästi huolimattomuudesta. Huolimattomuuden asteen arviointi on tehtävä rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentin edellyttämässä kokonaisarvostelussa ottaen huomioon teko-olosuhteiden edellyttämä huolellisuusvelvollisuus sekä tekijään liittyvät subjektiiviset seikat.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Aineellisoikeudellisista velvoitteista, joiden rikkominen rangaistaisiin tullirikkomuksena, säädetään tullikoodeksissa, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta. Tullikoodeksin nojalla annetuissa asetuksissa annetaan niitä täydentäviä ja tarkentavia säännöksiä. Tullikoodeksin 42 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on säädettävä tullilainsäädännön noudattamatta jättämisestä johtuvista seuraamuksista kansallisessa lainsäädännössään. Hallintovaliokunta katsoo, että tullilainsäädännön erityispiirteiden ja velvoitteita koskevien artiklojen suuren lukumäärän vuoksi blankorangaistustekniikkaa ei täysin voida välttää. Siltä osin kuin on kysymys tullilaisa säädetyn velvollisuuden tai Tullin tullilain nojalla antamien määräysten rikkomisesta, rangaistavuuden kohdentuminen on täsmennettävissä asianomaisiin lainkohtiin. Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa, että sääntelyä täydennetään ja tarkennetaan rangaistavia tekoja kuvaavilla luonnehdinnoilla. Rangais- tusta ei tuomittaisi, jos asiassa on aikaisemmin määrätty tullinkorotus tai virhemaksu.

Lopuksi hallintovaliokunta toteaa, että myös rikoslain 46 luvun 7 § tulliselvitysrikoksesta sisältää blankosäännöksen. Valiokunnan näkemyksen mukaan valiokunnan ehdottama tullirikkomuk- sen uusi muotoilu on sitä täsmällisempi.

100 (95) §. Tullin antama virka-apu. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Tullin sellaisen virka-avun, josta ei ole nimenomaisesti muualla säädetty, antamisesta toiselle viranomaiselle. Esi- tyksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännös merkitsisi Tullin tavanomaisoikeudelli- sen virka-avun kirjaamista lakiin. Tullilla on voimassa olevan lainsäädännön mukaan velvolli- suus antaa virka-apua muun muassa kemikaalilain (599/2013) 53 §:n ja säteilylain (592/1991) 58 §:n nojalla kyseisten lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnas- sa. Tullin oikeudesta antaa pyynnöstä apua säädetään myös poliisiin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa. Ehdotettu 100 § ei rajoittaisi erityislainsäädännössä säädettyä Tullin velvollisuutta virka-avun antamiseen.

Ehdotetun 100 §:n mukaan Tulli voi toimivaltansa rajoissa antaa pyynnöstä virka-apua toiselle viranomaiselle sen laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, mutta virka-avun an- tamisen edellytyksenä olisi, että avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta Tullin omien tärkei- den tehtävien suorittamista. Hallintovaliokunta toteaa, että tällainen varauma ei ole yhteismital- linen esimerkiksi poliisilain 9 luvun 1 §:ssä säädetyn poliisiin antaman virka-avun kanssa.

Ehdotettu 100 § ei myöskään ole täysin vastaava rajavartiolaitoksen antamaa virka-apua koske- van sääntelyn kanssa. Rajavartiolain 77 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, rajavartiolaitos voi antaa pyynnöstä virka-apua valtion viranomaiselle sen laissa sää- detyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan rajavartiolai- tos on velvollinen antamaan pelastusviranomaiselle, poliisille, Tullille ja puolustusvoimille virka- apua, joka edellyttää sellaisten rajavartiolaitokselle kuuluvan kaluston, henkilövoimavarojen tai erityisasiantuntijapalvelujen käyttöä, joita mainituilla viranomaisilla ei sillä hetkellä ole käy- tettävissään. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se voi tapahtua vaarantamatta rajavar- tiolaitokselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan rajausta on esitetty sen vuoksi, että virka-apu- säännös mahdollistaa Tullin resurssien käyttämisen muuhun tarkoitukseen kuin Tullin omiin teh- täviin, mihin ne on annettu, ja päätöksen tekee yksittäinen virkamies. Rajaus liittyy myös budjet- tivallan turvaamiseen. Valiokunta huomauttaa, että vastaavat seikat koskevat myös muiden viran-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

omaisten antamaa virka-apua, eikä niillä siten voi valiokunnan mielestä perustella esitettyä ehdotusta. Tullin tehtäväälaan sisältyy monenlaisia tehtäviä tulliverotuksesta tullivalvontaan ja tullirikostorjuntaan. Tullissa toimii myös tullilaboratorio. Virka-apupyynnön voi koskea monenlaisia asioita ja erilaisia tilanteita. Ottaen huomioon, että Tullilla on esimerkiksi sellaista erityiskalustoa tai erityisasiantuntijapalveluja, jotka ovat välttämättömiä Tullin tehtävien hoitamiseksi ja joita toisaalta toisella viranomaisella ei — ainakaan virka-apupyynnön tarkoittamalla hetkellä — ole käytettävissään, voidaan ehdotettua sääntelyä pitää hyväksyttävänä. Valiokunta kuitenkin toteaa, että viranomaisten tehtävät eivät ole niiden omia, vaan niille säädettyjä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että pykälän *1 momentin* ilmaisu muutetaan seuraavaksi: "Tullille säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien".

Tässä yhteydessä on vielä syytä tähdentää, että säännöksellä ei rajoiteta erityislainsäädännössä säädettyä Tullin velvollisuutta virka-avun antamiseen. Esimerkiksi poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain 10 §:n mukaan, sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, PTR-viranomainen on velvollinen tilapäisesti antamaan toisen PTR-viranomaisen käyttöön rikostorjunta-, valvonta- tai kansainväliseen yhteistoimintaan liittyviä välttämättömiä toimenpiteitä varten välineistöään, tilojaan, henkilövoimavarojaan tai erityisasiantuntijapalveluitaan, joita tällä toisella viranomaisella ei ole käytettävissään. Avun antamisen edellytyksenä on, että se voi tapahtua vaarantamatta apua antavalle viranomaiselle säädettyjen tehtävien suorittamista.

Hallintovaliokunta toteaa vielä, että 1 momentissa oleva ilmaisu "toimivaltansa rajoissa" on ymmärrettävissä virheellisesti siten, että Tulli voisi antaa virka-apua vain, jos se itsekin on toimivaltainen virka-apupyynnön tavoitteena olevassa valvontatehtävässä. Selvityksen mukaan tarkoitus kuitenkin on ollut, että Tulli voisi pyydetyn virka-avun toteuttamiseksi käyttää toimivaltuuksiaan, joita sillä on käytettävissä esimerkiksi maahantuotavan tavaran valvomiseksi. Ilmaisu on siten tarpeellista muuttaa muotoon "toimivaltuuksiensa rajoissa".

Pykäläviittaukset

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa, että 45(40), 76 (71), 81 (76), 83 (78), 84 (79), 86 (81), 97 (92), 103 (98) ja 104 (99) §:ssä olevat pykäläviittaukset muutetaan vastaamaan valiokunnan lakiehdotukseen tekemiä muutosehdotuksia.

6. Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta

13 §. Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä. Vaikka säännös sisältyy perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyinä (PeVL 49/2014 vp) ehdotetun mukaisena myös voimassaolevaan lakiin, perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että sanamuoto "sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään" voi mahdollistaa myös tulkinnan, jonka perusteella Tullilla olisi oikeus saada muun muassa pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä tarkoitettuja tietoja riippumatta Tullin rikostorjunnasta annetun lain 3 luvussa säädetyistä edellytyksistä. Säännöksen sanamuotoa on syytä täsmentää siten, että siitä käy yksiselitteisesti ilmi säännöksen suhde rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvussa säädettyihin edellytyksiin myös esimerkiksi tuomioistuimen antaman luvan tarpeen osalta.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Saadun selvityksen mukaan ehdotuksella ei ole tarkoitettu säätää poikkeusta tiedonsaantia koskeviin edellytyksiin. Myös esimerkiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 13 §:ssä on vastaavanlainen muotoilu. Tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi hallintovaliokunta kuitenkin ehdottaa lakiehdotuksen 13 §:n *1 momentin* 14 kohtaan lisättäväksi säännöksen, joka tähdentää sitä seikkaa, että Tullilla on oikeus saada kyseiset tiedot ainoastaan kohdassa mainituissa laeissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

Lisäksi hallintovaliokunta toteaa, että televalvontatietojen saamisesta säädetään pykäläehdotuksessa mainittujen säännösten lisäksi myös Tullin rikostorjunnasta annetun lain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä, minkä vuoksi 14 kohdassa on tarpeen mainita myös nämä lainkohdat.

12. Laki poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta

21 §. Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet. Pykälän 2 *momentissa* säädetään poliisin oikeudesta ryhtyä tiettyihin tullilain mukaisiin toimenpiteisiin laittomasti maahantuodun esineen tai aineen takavarikoimiseksi. Voimassa olevan säännöksen mukaan tullilain mukaisia toimivaltuuksia voisi soveltaa myös laittomasti valmistetun tai laittomasti hallussa pidetyn tavaran takavarikoimiseen. Hallituksen esityksessä nämä tilanteet ehdotetaan jätettäväksi 2 momentin soveltamisalasta pois, koska tapauksilla ei välttämättä ole mitään liittymää tullilain soveltamisalaan, toisin sanoen tavaroiden maahantuontiin tai maasta vientiin. Poliisilla on muun lainsäädännön perusteella toimivaltuudet puuttua tällaisiin tavaroihin. Hallintovaliokunta katsoo, että ehdotus on hyväksyttävissä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutoin sääntely olisi voinut olla tulkittavissa niin, että poliisilla olisi ollut laajemmat toimivaltuudet tullilain mukaisiin toimenpiteisiin kuin tullin virkamiehillä itsellään olisi ollut.

16. Laki Tullin hallinnosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta (Uusi 16. lakiehdotus)

8 §. Valtion puhevallan käyttäminen. Perustuslakivaliokunta on Tullin valitusoikeutta käsitellessään todennut myös, että hallintovaliokunnan tulee täsmentää tulliasiamiehen itsenäisyyttä suhteessa Tullin hallintoon ja tulliasiamiehen tehtäviä koskevia säännöksiä.

Tullin hallinnosta annetun lain (960/2012) 8 §:n 1 momentin mukaan Tulli kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo kansallisessa tuomioistuimessa, välimiesmenettelyssä sekä muissa viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa Tullia koskevissa asioissa. Tullia edustaa Tullin tulliasiamies. Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriöllä on oikeus Tullin sijasta käyttää puhevaltaa yleisessä tuomioistuimessa periaatteellisesti merkittävässä, Euroopan unionin oikeuden tulkintaan liittyvässä valtion korvaus- tai palautusvelvollisuutta koskevassa asiassa.

Tullin organisaatio määräytyy tarkemmin Tullin hallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2012) mukaisesti. Asetuksen 1 §:ssä säädetään Tullin yksiköistä. Pykälän 2 momentin mukaan Tullissa on erillinen yksikkö valtion edun- ja oikeudenvallontaa varten. Tullin hallinnosta annetun lain 7 §:n mukaan yksikölle kuuluvat asiat ratkaisee sen päällikkö. Lain 6 §:n 3 momentissa säädetty pääjohtajan oikeus ottaa yksikölle kuuluva yksittäinen asia ratkaistavakseen on rajattu koskemaan vain Tullin sisäiseen hallintoon liittyviä asioita. Lain 9 §:n 2 momentin mukaan

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

tulliasiamiehen toimista tehdyn hallintokantelun ratkaisee valtiovarainministeriö eikä Tullin pääjohtaja, joka 1 momentin mukaan ratkaisee muista Tullin virkamiehistä tehdyn kantelun.

Voimassaolevaan lainsäädäntöön sisältyy siten tulliasiamiehen erilliseen asemaan liittyviä säännöksiä. Laista myös ilmenee tulliasiamiehen tehtävä. Hallintovaliokunta kuitenkin katsoo, että tulliasiamiestä koskevaa sääntelyä on syytä Tullin hallinnosta annetussa laissa (960/2012) tämentää. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi uuden 16. lakiehdotuksen, jolla muutetaan mainitun lain 8 §:n 1 momentin säännöstä tulliasiamiehestä niin, että se korostaa valtion edun- ja oikeudenvallvonnan riippumattomuutta Tullin muista yksiköistä ja tarkentaa tulliasiamiesten sijainnin organisaatiossa valtion edun- ja oikeudenvallvontaan.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 153/2015 vp sisältyvät 2.—5. ja 7.—15. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 153/2015 vp sisältyvät 1. ja 6. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy uuden 16. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Tullilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomessa Euroopan unionin (*unioni*) tullialueelle tuotavien ja sen ulkopuolelle vietävien sekä Suomen tullialueen kautta kuljetettavien tavaroiden tulliselvitykseen, tullivalvontaan ja tulliverotukseen sen lisäksi, mitä niistä säädetään unionin lainsäädännössä. Lakia sovelletaan unionin lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin sekä tullirikostorjuntaan, jollei rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) toisin säädetä.

Tämän lain säännöksiä sovelletaan myös suoritettaessa muita laissa säädettyjä Tullin tehtäviä sekä Tullin julkisoikeudellisten maksujen kantamisessa.

Tässä laissa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää unionin oikeuden mukaisin edellytyksin unionin jäsenvaltioiden (*jäsenvaltio*) välisessä liikenteessä (*sisäliikenne*) tavaroiden Suomeen tuontia ja Suomesta vientiä sekä tavaroiden Suomen alueen kautta kuljettamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

Tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää verotuksen valvomiseksi myös, kun tavaroita kuljetetaan, lähetetään tai muutoin siirretään erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä.

2 §

Määritelmät

Unionin tullilainsäädännössä käytettyjen määritelmien lisäksi tässä laissa tarkoitetaan:

1) *koodeksilla* unionin tullikoodeksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013;

2) *delegoidulla asetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä tiettyjä unionin tullikoodeksin säännöksiä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta annettua komission **delegoitua** asetusta (EU) N:o 2446/2015;

3) *täytäntöönpanoasetuksella* **unionin tullikoodeksista annetun** Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 tiettyjen säännösten täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 2447/2015;

4) *tullittomuusasetuksella* yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1186/2009;

5) *Suomen tullialueella* aluetta, jonka muodostavat valtakunnan maa-alue, aluevedet ja ilmatila, kuitenkin niin, että tullialue ulottuu kaksi meripeninkulmaa aluemerен ulkorajaa ulommaksi, jollei asiasta ole kansainvälisesti muuta sovittu;

6) *kolmannella maalla* aluetta, joka ei kuulu koodeksin 4 artiklassa säädettyyn unionin tullialueeseen;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

7) *tullitoimenpiteellä* kaikkia Tullin tehtäviin kuuluvia virkatoimia tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta lukuun ottamatta;

8) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tämän lain tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista;

9) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

10) *tullimiehellä* Tullin virkaan tai virkasuhteeseen nimitettyä virkamiestä, joka työskentelee tullivalvonta-, tullirikostorjunta- tai vero- tai tulliverotarkastustehtävissä.

2 luku

Toimivaltaiset viranomaiset ja niiden tehtävät

3 §

Tulli

Unionin tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen on Tulli, jollei erikseen toisin säädetä.

4 §

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen oikeudesta suorittaa tullitoimenpiteitä säädetään rajavartiolain (578/2005) 24 §:ssä.

5 §

Poliisi

Poliisimiehen oikeudesta suorittaa tullitoimenpiteitä säädetään poliisilain (872/2011) 2 luvun 21 §:ssä.

6 §

Unionin lainsäädännössä säädetyt tullitoimintaa koskevat jäsenvaltion velvoitteet

Tulli vastaa seuraavista unionin lainsäädännössä säädetyistä jäsenvaltion velvoitteista:

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

1) henkilön sulkemista TIR-toimenpiteiden ulkopuolelle koskevan päätöksen ja sen soveltamispäivän ilmoittamisesta muille jäsenvaltioille ja komissiolle koodeksin 229 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

2) toiminnassa olevien vapaa-alueiden tietojen ilmoittamisesta komissiolle koodeksin 243 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

3) tosiasiallisista ja epäillyistä sähköisten järjestelmien tietoturvaloukkauksista ilmoittamisesta muille jäsenmaille, komissiolle ja tarvittaessa asianomaisille talouden toimijoille täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

4) toimijoiden rekisteröinnistä vastaavien Tullin toimintayksiköiden ja niiden yhteystietojen toimittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 6 artiklan mukaisesti;

5) sellaisen luettelon, josta ilmenevät hakemusten vastaanottajiksi nimetyt Tullin toimintayksiköt ja luetteloon mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutosten antamisesta tiedoksi komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan mukaisesti;

6) sellaisen luettelon, josta ilmenevät Suomessa sijaitsevat unionin kansainväliset lento-asetmat ja luetteloon mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutosten antamisesta tiedoksi komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 45 artiklan mukaisesti;

7) niiden Tullin toimintayksiköiden nimien, osoitteiden ja yhteystietojen antamisesta tiedoksi komissiolle, jotka ovat toimivaltaisia ja vastuussa täytäntöönpanoasetuksen 84 artiklassa tarkoitettujen rekisteröintien tekemisestä ja artiklassa tarkoitettun hallinnollisen yhteistyön varmistamisesta sekä näissä tiedoissa tapahtuneiden muutosten ilmoittamisesta komissiolle;

8) täytäntöönpanoasetuksen liitteessä 23–02 mainittujen helposti pilaantuvien tavaroiden yksikköhintojen ilmoittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 142 artiklan 6 kohdan mukaisesti;

9) tullausarvon määrittämisessä tarvittavan valuuttakurssin määrittämisestä täytäntöönpanoasetuksen 146 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa;

10) toisessa jäsenvaltiossa syntyneitä tullivelkaa vastaavan vakuuden määrän siirtämisestä täytäntöönpanoasetuksen 153 artiklan mukaisesti tähän jäsenvaltioon, kun vakuus on annettu Suomessa;

11) täytäntöönpanoasetuksen 165 artiklan 2 kohdan mukaisesta virka-avun antamisesta muille jäsenvaltioille tullivelkaa vastaavan vienti- tai tuontitullin määrän kantamiseksi;

12) ATA-carnet'n ja CPD-carnet'n käyttöön liittyviä tullivelkakysymyksiä koordinoivan Tullin toimintayksikön yhteystietojen ja sen viitenumeron ilmoittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 166 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

13) luettelon toimittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 181 artiklassa tarkoitettuihin tapauksiin, joissa tullit on palautettu tai peruutettu;

14) sen ilmoittamisesta komissiolle, että on tehty delegoidun asetuksen 101 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tullien peruuttamista tai palauttamista koskeva päätös;

15) tariffisuspensiota tai -kiintiötä koskevan pyynnön kansallisesta käsittelystä;

16) jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullin ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetussa **neuvoston** asetuksessa (EY) N:o 515/97 säädetyistä jäsenvaltion velvoitteista;

17) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä unionin tullikoodeksin tiettyjä säännöksiä koskevilla siirtymäsäännöksillä sikäli kuin asiaankuuluvat sähköiset järjestelmät eivät ole vielä toiminnassa ja komission delegoidun asetuksen (EU) N:o

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

2446/2015 muuttamisesta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 341/2016 säädetyistä jäsenvaltioiden velvoitteista. (Uusi)

3 luku

Toimivaltuudet tullitoimenpiteen suorittamiseksi

7 §

Toimivaltuuksien käyttötarkoitus

Tässä luvussa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, kun niiden käyttäminen on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, jollei jäljempänä toisin säädetä.

8 §

Tavaran ja asiakirjojen tarkastaminen

Tullilla on oikeus tarkastaa tavaraa, sen valmistusta ja varastointia sekä kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja sekä ottaa tavarasta näytteitä.

Tullilla on oikeus avata kirje, paketti tai muu vastaava lähetys ainoastaan, jos avaaminen on välttämätöntä sen toteamiseksi, sisältääkö lähetys tulliselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Lähetykseen sisältyvän luottamuksellisen viestin salaisuutta ei saa loukata.

Kirjeen, paketin tai muun vastaavan lähetysten sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Lähetysten avaamisesta kerrotaan siihen tehtävillä merkinnöillä.

Tullimiehellä on oikeus päästä varastoihin sekä muihin tiloihin ja paikkoihin, ei kuitenkaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, missä tavaraa valmistetaan, säilytetään, myydään tai muutoin käsitellään tai missä säilytetään kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja, 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksen suorittamiseksi tai näytteen ottamiseksi.

Kun tarkastus suoritetaan 4 momentissa tarkoitetuissa varastoissa, muissa tiloissa tai paikoissa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Tulli antaa tarkemmat määräykset avattuun lähetykseen tehtävistä merkinnöistä. (Uusi)

9 §

Asiantuntijan käyttäminen tavaran tarkastuksessa

Tullilla on oikeus tarvittaessa käyttää tavaran tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa apuna ulkopuolista asiantuntijaa tämän suostumuksella täytäntöönpanoasetuksen 239 artiklan 2 kohdassa ja 240 artiklan 3 kohdassa säädetyissä tilanteissa, joissa ilmoittaja ei ole noudattanut Tullin vaatimuksia määräajan kuluessa. Asiantuntijalla on oltava tehtävän edellyttämä kokemukseen tai koulutukseen perustuva riittävä ammattitaito.

Asiantuntijaan sovelletaan tämän pykälän mukaisissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

10 §

Tavarain pidättäminen

Tullilla on oikeus pidättää tavara, jota ei ole asianmukaisesti tulliselvitetty, tai tavaraa koskevan tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytysten valvomiseksi tai selvittämiseksi.

Tavarain pidättäminen päättyy, kun:

- 1) tavara asetetaan tullimenettelyyn koodeksissa säädetyn mukaisesti;
- 2) tavara vapautetaan, koska tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytykset, joiden olemassa olon valvomiseksi tai selvittämiseksi pidättäminen on tehty, on voitu todeta täyttyneiksi;
- 3) tavara päätetään ottaa Tullin tai muun toimivaltaisen viranomaisen haltuun tämän tai muun lain nojalla;
- 4) tavara takavarikoidaan pakkokeinolain (806/2011) nojalla;
- 5) tavara luovutetaan valtiolle;
- 6) tavara viedään pois maasta laillisella tavalla.

11 §

Tavarain haltuunotto

Jos Tulli toteaa, että 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tavarain tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty taikka, jos se toteaa tullitarkastuksen yhteydessä, että henkilöllä ei ole alkoholilain (1143/1994) 34 §:n mukaan oikeutta pitää tavaraa hallussaan, se tekee päätöksen tavarain haltuunotosta.

Päätös annetaan sille, jolta tavara otetaan haltuun. Päätös postilähetyksen haltuunotosta annetaan Suomessa sijaitsevalle tavarain vastaanottajalle tai lähettäjälle, jos vastaanottaja tai lähettäjä on Tullin tiedossa.

Tullin on pidettävä haltuun otetuista tavaroista kirjaa.

Haltuun otetun tavarain myynnistä, muusta luovutuksesta ja hävittämisestä säädetään 12 luvussa.

12 §

Tieliikenteen ohjaaminen

Tullimiehellä on oikeus ohjata tieliikennettä sekä käskä siirtämään ajoneuvo tai toissijaisesti siirtää se.

13 §

Kulkuneuvon pysäyttäminen ja tarkastaminen

Tullimiehellä on oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo.

Jos on todennäköisiä syitä epäillä, että suomalaisella, kansallisuutta vailla olevalla tai väärää lippua käyttävällä aluksella kuljetetaan tavaraa säännösten vastaisesti Suomeen tai Suomesta,

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

alus voidaan pysäyttää ja tarkastaa myös tullialueen ulkopuolella, ei kuitenkaan vieraan valtion aluevesillä. Alus voidaan tuoda satamaan tarpeellista selvitystä varten.

Kulkuneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat on kuitenkin oikeus tarkastaa vain Suomen tullialueelle **tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle** saapumisen **taikka** sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa sekä 2 momentin mukaisessa tarkastuksessa.

14 §

Paikan eristäminen ja liikkumisoikeuden rajoittaminen

Tullimiehellä on oikeus eristää, sulkea tai tyhjentää tavaroiden valmistus-, lastaus-, purkaus- tai muu käsittelypaikka tai -alue sekä kulkuneuvo. Tullimiehellä on lisäksi oikeus kieltää liikkuminen tai rajoittaa liikkumista edellä tarkoitettussa paikassa, alueella tai kulkuneuvossa.

Tullimiehellä on oikeus 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin myös yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

15 §

Tunnistamismerkkin asettaminen

Tullimiehellä on oikeus asettaa tullivalvonnassa olevaan kulkuneuvoon, tavararaan, varastoon tai muuhun paikkaan tullisinetti, tullilukko tai muu tunnistamismerkki.

16 §

Henkilön pysäyttäminen

Tullimiehellä on oikeus pysäyttää henkilö, joka saapuu Suomen tullialueelle, lähtee Suomen tullialueelta tai käy sellaisessa kulkuneuvossa tai paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään, myös tullitoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittämiseksi Tullin tiedonsaantioikeuksien mukaisesti. Tullimiehellä on oikeus pysäyttää henkilö myös muualla Suomen tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä.

17 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Tullimiehellä on **yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseksi** oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Tullimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa niistä todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä henkilöllisyyttä voida muutoin selvittää, tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntomerkkien perusteella. Tällöin on noudatettava, mitä henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta säädetään pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa.

18 §

Henkilöön kohdistuva etsintä

Sen tarkastamiseksi, onko henkilöllä mukanaan tavaraa, jonka tuonnin, viennin tai kauttakuljetuksen valvonta on säädetty Tullin tehtäväksi, henkilölle voidaan hänen saapuessaan Suomen tullialueelle, lähtiessään Suomen tullialueelta tai käydessään sellaisessa kulkuneuvossa tai paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään taikka erityisestä syystä muuallakin Suomen tullialueella, suorittaa pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu henkilöön kohdistuva etsintä siten kuin jäljempänä säädetään.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettujen henkilöntarkastusten suorittamisesta sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai mukanaan olevissa tavaroissa päättää tullitoimenpidettä suorittava tullimies.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu henkilönkatsastus tai henkilöntarkastus sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on muuten kuin vaatteissaan yllään, voidaan suorittaa henkilölle, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Tarkastus voidaan tällöin suorittaa esitutkintaa aloittamatta. Toimenpiteen suorittamisesta päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies.

Henkilöön kohdistuva etsintä on suoritettava hienotunteisesti ja siten, ettei siitä aiheudu tarpeetonta häiriötä tai vahinkoa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa hänen yllään tai mukanaan olevalle omaisuudelle. Edellä 3 momentissa tarkoitettua henkilöön kohdistuvasta etsinnästä on laadittava pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostetaan riittävällä tarkkuudella. Pöytäkirjasta on pyynnöstä annettava tarkastettavalle jäljennös. Henkilöön kohdistuvaa etsintää toimitettaessa menettelyssä on lisäksi noudatettava pakkokeinolakia.

19 §

Turvallisuustarkastus

Tullimiehellä on oikeus 18 §:ssä tarkoitettujen henkilöön kohdistuvan etsinnän sekä kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Turvallisuustarkastuksella varmistetaan, ettei hänellä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa tarkastamisen tai säilyttämisen taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Tullimies voi tehdä henkilölle tarkastuksen tällaisten esineiden tai aineiden löytämiseksi muussakin tapauksessa, jos se on perustellusta syystä tarpeen tullimiehen työturvallisuuden tai tullitoimenpiteen suorittamisen varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Edellä 1 momentissa tarkoitetut vaaralliset esineet ja aineet on tarvittaessa otettava pois tarkastettavalta. Myös sellaiset esineet ja aineet on otettava pois, joiden hallussapito on lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla kielletty.

Turvallisuustarkastus toimitetaan käsin tunnustelemalla, koulutettua koiraä käyttäen, metallin-ilmiasinta tai muuta vastaavaa teknistä laitetta käyttäen taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla. Tarkastuksella ei saa puuttua tarkastettavan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen enempää kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä. Tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

20 §

Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotto

Tässä tai muussa laissa säädetyn lisäksi tullimiehellä on lakiin perustuvan tehtävänsä yhteydessä oikeus ottaa tilapäisesti haltuun ampuma-aseet, räjähdysaineet, järjestyslain (612/2003) 9 §:ssä tarkoitetut vaaralliset esineet ja 10 §:ssä tarkoitetut toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella vaaran aiheuttaminen voidaan estää.

21 §

Haltuun otetun omaisuuden käsittely

Tullin haltuun 19 ja 20 §:n nojalla otetut esineet ja aineet on palautettava sille, jolta ne otettiin haltuun, viipymättä ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa.

Tavaroita ei kuitenkaan palauteta, jos:

- 1) esinettä tai ainetta ei voida vaaratta palauttaa sille, jolta se otettiin haltuun;
- 2) Tulli tai muu viranomainen on ryhtynyt pakkokeinolain 7 luvussa tarkoitettuun takavariointitoimenpiteeseen;
- 3) muu viranomainen on ryhtynyt toimenpiteisiin esineen tai aineen hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi;
- 4) palauttamiselle on lain mukaan muu este.

Jollei esinettä tai ainetta voida vaaratta palauttaa sille, jolta se otettiin haltuun, se luovutetaan poliisille poliisilaissa tai ampuma-aselaissa (1/1998) säädettyjä toimenpiteitä varten.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

4 luku

Voiman käyttö

22 §

Voimakeinojen käyttö

Tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina:

- 1) vastarinnan murtamiseksi;
- 2) henkilön paikalta poistamiseksi;
- 3) henkilön kiinniottamiseksi;
- 4) vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi;
- 5) esteen poistamiseksi;
- 6) välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi.

Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon virkatehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Voimakeinoja on käytettävä vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on välttämättä tarpeen laissa säädetyn virkatehtävän suorittamiseksi.

Tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa tullimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon tullimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Sillä, joka tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen pyynnöstä tai hänen suostumuksellaan tilapäisesti avustaa tullimestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus tullimiehen ohjauksessa sellaisten välttämättömien voimakeinojen käyttämiseen, joihin tullimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluun liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

23 §

Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen

Jos tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan virkatehtävää suorittaessa on syytä epäillä kohdatavan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

24 §

Voimankäyttö- ja suojavälineet

Tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehellä on oikeus kantaa tehtäviensä edellyttämiä voimankäyttövälineitä ja oikeus tarvittaessa käyttää niitä 22 §:n 1 momentin mukaisissa voimakeinojen käytön tilanteissa.

Tulli varustaa tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehen tehtävien edellyttämällä suojavälineillä.

25 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää ainoastaan silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitettua ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää tullirikostorjunnan esimiehenä toimiva tullimies. Jos tämä ei tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen ole mahdollista, ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta voi päättää tehtävää suorittava tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimies.

26 §

Sitominen

Virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikkuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsi- raudat laittamalla, sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa eikä tarpeetonta kipua.

27 §

Tarkemmat säännökset voiman käytöstä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin Tullin voimankäyttövälineistä ja tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tässä luvussa tarkoitettuun voimakeinojen käyttöön liittyvästä voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta.

5 luku

Tullin muut toimivaltuudet

28 §

Tekninen valvonta

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvon kuljettajiin, esineisiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Tullilla on oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi Suomen valtakunnan rajanylityspaikoilla sekä matkustajaterminaaleissa, tavaraliikenteelle tarkoitetuilla satama-alueilla, tavaraliikenteelle tarkoitetuissa varastoissa ja muissa vastaavissa paikoissa ja tiloissa, joita Tulli saa valvoa, siitä ennalta ilmoitettuaan.

29 §

Tuonnin ja viennin estäminen

Tullilla on oikeus Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla annettujen päätösten, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettujen asetusten, eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) nojalla annetun asetuksen tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla tehdyn jäädyttämisspätöksen toimeenpanemiseksi estää tavaran tuonti Suomeen ja vienti Suomesta.

30 §

Rahavarojen tarkastaminen

Tullimiehellä on oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat ja muu hänen hallussaan oleva omaisuus tullirikoksena pidettävän, rikoslain 32 luvussa tarkoitettuna, tullirikoksena pidettävän rahanpesurikoksen ja rikoslain 34 a luvussa tarkoitettuna terrorismin rahoittamisen paljastamiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

31 §

Rajatarkastus

Tullimiehellä on oikeus rajatarkastuksen toimittamiseen rajavartiolain 28, 28 a, 36 ja 38 §:ssä rajavartiomiehelle säädetyin toimivaltuuksin. Lisäksi Tulli voi käyttää rajanylityspaikalla teknisessä valvonnassa kertyvää kuvaa ja ääntä siten kuin siitä rajavartiolain 31 §:ssä Rajavartiolaitoksen osalta säädetään. Tullitoimipaikan esimiehenä toimivalla tullimiehellä on oikeus ohjata ja rajoittaa liikkumista rajanylityspaikalla siten kuin siitä rajavartiolain 30 a §:ssä rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen ja vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomiehen osalta säädetään.

Rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetusta poistumisen estämisestä sekä tavaroiden ja kulkuneuvon tilapäisestä haltuun ottamisesta rajatarkastuksen toimittamisen ajaksi päättää tullitoimipaikan esimiehenä toimiva tullimies tai tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Kiireellisessä tapauksessa poistumisen estää ja haltuunoton suorittaa rajatarkastusta suorittava tullimies, jonka on viivytyksettä saatettava asia tullitoimipaikan esimiehenä toimivan tullimiehen tai tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimivan tullimiehen ratkaistavaksi.

Rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Rajatarkastusta suorittava tullimies voi kuitenkin päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön vaatteisiin tai mukana oleviin tavaroihin.

32 §

Tavarán pysäyttäminen muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi

Tulli saa pysäyttää maasta vietävän, maahan tuotavan tai Suomen kautta kuljetettavan tavarán, jos siihen on perusteltua syytä muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Tavarán pysäyttämisestä on tällöin viipymättä ilmoitettava asianomaiselle takavarikosta päättävälle viranomaiselle.

33 §

Etsintäkuulutetun kiinniottaminen

Tullimiehellä on oikeus ottaa kiinni etsintäkuulutettu, joka toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan on otettava kiinni, pidätettävä tai vangittava taikka otettava säilöön. Kiinniotettu, joka on muun kuin Tullin etsintäkuulutama, on viipymättä toimitettava poliisin huostaan, jollei häntä ole päästettävä heti vapaaksi.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu etsintäkuulutettu on velvollinen tullimiehen kehotuksesta saapumaan poliisiasemalle tai muuhun paikkaan, jossa etsintäkuulutuksen mukaiset toimenpiteet voidaan suorittaa. Jollei hän noudata kehotusta tai jos on todennäköistä, että hän pyrkii välttämään etsintäkuulutuksessa mainitun toimenpiteen, tullimiehellä on oikeus ottaa hänet kiinni kuulutuksessa mainitun toimenpiteen suorittamiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Etsintäkuulutettu on, jollei etsintäkuulutuksen edellyttämien toimenpiteiden kestoajasta laissa toisin säädetä, velvollinen olemaan toimenpiteen suorittamiseksi saapuvilla enintään kuusi tuntia kiinniottamisesta.

6 luku

Menettely toimivaltuuksia käytettäessä

34 § (Uusi)

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Tullin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista.

35 § (Uusi)

Suhteellisuusperiaate

Tullin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

36 § (Uusi)

Vähimmän haitan periaate

Tullin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

37 § (Uusi)

Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Tulli saa käyttää toimivaltuuttaan vain säädettyyn tarkoitukseen.

38 § (Uusi)

Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys

Tullin tehtävät on hoidettava tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

39 §

Tullimiehen aseman ilmaiseminen ja tullimiehen yksilöiminen

Tullimiehen on tarvittaessa ilmaistava tullitoimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa tullimies ja pyynnöstä esitettävä henkilökorttinsa.

Tullin on huolehdittava siitä, että virkatoimen suorittanut tullimies on tarvittaessa yksilöitävisä.

40 §

Toimivaltuuden käytön perusteen ilmoittaminen

Henkilön vapauteen kohdistuvan toimivaltuuden käytön peruste on ilmoitettava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle tai hänen edustajalleen niin pian kuin se on mahdollista henkilön tila ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Jollei laissa toisin säädetä, myös muun kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen kohteena olevalla henkilöllä tai tämän edustajalla on oikeus saada tieto toimivaltuuden käytön perusteesta niin pian kuin se on mahdollista tullitoimenpiteen suorittamista vaarantamatta.

41 §

Tullimiehen käskyvalta

Tullimiehellä on tässä laissa, rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään oikeus yksittäistapauksessa antaa jokaista velvoittavia, Tullin tehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia käskyjä ja kieltoja.

42 §

Kiinniotetun henkilön kohtelu

Tullin tämän lain nojalla kiinni ottamien henkilöiden kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia (841/2006) sekä sitä, mitä kyseisen lain soveltamisesta Tullin säilyttämän henkilön ja Tullin säilytystilan osalta on säädetty rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentissa.

43 §

Pöytäkirja ja merkintä muuhun asiakirjaan

Tämän lain 17 §:n 2 momentin mukaisesta henkilön kiinniottamisesta, 19 §:n 2 momentin mukaisesta omaisuuden haltuunotosta turvallisuustarkastuksen yhteydessä, 20 §:n mukaisesta yleisistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotosta sekä 33 §:n mukaisesta etsintäkuulutetun kiinniottamisesta on ilman aiheetonta viivytystä laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehdystä merkinnästä on pyynnöstä annettava jäljennös sille, joka on otettu kiinni tai jolta tavara on otettu haltuun.

Tulli antaa tarkemmat määräykset pöytäkirjan laatimisesta ja merkinnän tekemisestä muuhun asiakirjaan sekä pöytäkirjan ja merkinnän sisällöstä.

7 luku

Tullittomuus

44 §

Eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tullittomuus

Ulkoasiainministeriö vahvistaa seuraavien kansainvälisten sopimusten mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon:

- 1) diplomaattisia suhteita koskeva Wienin yleissopimus (SopS 4/1970);
- 2) konsulisuhteita koskeva Wienin yleissopimus (SopS 50/1980);
- 3) Suomen hallituksen ja kansainvälisen järjestön välillä tehty isäntämaasopimus tai järjestön oikeudellista asemaa koskeva sopimus.

Suomessa sijaitseva unionin tai Euroopan atomienergiayhteisön toimitelimen vahvistaa unionin erioikeuksista ja vapauksista annetun pöytäkirjan tai Suomen hallituksen ja unionin toimitelimen välillä tehdyn toimipaikkaa koskevan sopimuksen mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Ulkoasiainministeriö vahvistaa kuitenkin tullittomuuden edellytysten olemassaolon toimitelimen palveluksessa olevan sellaisen henkilön osalta, jonka asema toimipaikkasopimuksen mukaan rinnastetaan diplomaattiseen edustajaan.

45 §

Tullittoman tavaran luovutusrajoitus

Jos 44 §:ssä tarkoitettussa sopimuksessa tai pöytäkirjassa ei ole toisin sovittu, tavaraa ei saa tulla suorittamatta myydä, vuokrata eikä luovuttaa vastiketta vastaan tai vastikkeetta käytettäväksi muulle kuin vastaavaan tullittomuuteen oikeutetulle henkilölle ennen kuin kolme vuotta on kulunut tavaran luovuttamisesta 44 §:ssä tarkoitettun sopimuksen mukaiseen käyttöön.

Jos 44 §:ssä tarkoitettu tullittomuus on myönnetty luonnolliselle henkilölle ja henkilö muuttaa pois Suomesta ennen kuin 1 momentissa säädetty määräaika on kulunut ja myy käytössään olleen ajoneuvon Suomessa, siitä on suoritettava tullia yksi kolmaskymmenesosa jokaista määräajasta jäljellä olevaa täyttä tai vajaata kuukautta kohti.

46 §

Muonitustavaran tullittomuus

Tullittomia ovat:

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

1) ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- ja ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;

2) viranomaisen käytössä ja Suomen tullialueella vierailumatkalla olevan ulkomaisen aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;

3) viranomaisen käytössä olevan kotimaisen aluksen, joka lähtee vahvistetun vierailusuunnitelman mukaan viralliselle edustusmatkalle Suomen tullialueen ulkopuolelle, tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;

4) Suomen ja Venäjän välillä säännöllisesti liikennöivän matkustajajunan matkan aikana kuluttavat elintarvikkeet, tupakka ja alkoholijuomat sekä matkustajien matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tupakka, makeiset ja kosmeettiset valmisteet, jotka luovutetaan ostajalle Suomen tullialueen ulkopuolella.

Tullittomuus koskee tavaroita, jotka alus tai juna tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotka siihen Suomen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten. Tullittomuus koskee myös aluksessa tai junassa Suomen tullialueella kulutettavia tavaroita.

Tullittomia eivät ole matkustajan matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tavarat silloin, kun alus ei matkallaan pysähdy unionin tulli- tai veroalueen ulkopuolella. Matkustajille myytävien tavaroiden tullinalaisuudesta säädetään myös ulkomaanliikenteessä olevissa matkustajaluksissa myytävien tavaroiden verottamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa (397/1969).

47 §

Tullittomien muonitustavaroiden toimittaminen kulkuneuvoon

Tulli antaa **tarkemmat** määräykset menettelystä, jota noudatetaan toimitettaessa 46 §:ssä tarkoitettuja tullittomia tavaroita kulkuneuvoon, sekä alkoholi- ja tupakkatuotteiden valvontaan liittyvistä tilitysvelvoitteista. Tulli voi rajoittaa kulkuneuvoon toimitettavien tullittomien tavaroiden määriä sen mukaan kuin on tarpeellista matkustajamäärän, kulkuneuvon koon, liikennöinti-alueen ja muiden olosuhteiden mukaan.

48 §

Polttoaineen tullittomuus eräissä tapauksissa

Euroopan talousalueen ulkopuolelta maanteitse Suomen tullialueelle saapuvan hyötymoottoriajoneuvon tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine on tullitonta 400 litraan asti ja erityiskäyttöön tarkoitettun kontin tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine 200 litraan asti matkaa kohden.

49 §

Lentoliikenteen tavaroiden tullittomuus

Tullittomia ovat kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) liittyneen kolmannen maan kanssa tehdyn lentoliikennesopimuksen perusteella tullittomat tavarat.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

8 luku

Tulliselvitys

50 §

Tavarankuljetusreitit

Tulli antaa määräykset koodeksin 135 ja 267 artiklassa tarkoitetuista kuljetusreiteistä sekä kuljetusreiteistä, joita käytetään kuljetettaessa tavaroita erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä.

Tulli voi määrätä rajavyöhykkeellä, putkistoissa tai johdoissa kuljetettavien tavaroiden sekä muun taloudelliselta merkitykseltään vähäisen liikenteen kuten posti- ja matkustajaliikenteen tuontikuljetuksista erikseen.

Tulli voi erityisistä syistä ja asettamallaan ehdoilla yksittäistapauksissa myöntää oikeuden poiketa 1 momentissa tarkoitettujen tavaroiden kuljettamista koskevien määräysten noudattamisesta.

51 §

Tavarankuljettamisvelvollisuus unionin sisäliikenteessä

Jos tavarankuljetus toisesta jäsenvaltiosta Suomeen, tavarankuljetus Suomesta toiseen jäsenvaltioon tai tavarankuljetus Suomessa edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa, todistusta tai muuta asiakirjaa eikä sitä ole myönnetty ennen tuloa tai vientiä, tavara on ilmoitettava tuotantonsa tai viettäessään Tullille.

52 §

Tulliselvitysmuodollisuudet ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi kerättävät tiedot

Tulli voi määrätä tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista, keräämisestä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista siltä osin kuin niistä ei säädetä unionin tai kansallisessa lainsäädännössä.

53 §

Tulliedustuksesta

Välillisenä edustajana toimivan asiamiehen on tullin ilmoitusta tehdessään ilmoitettava Tullille tarpeelliset tiedot myös päämiehestä, jonka lukuun tullin ilmoitus tehdään. Tulli antaa **tarkemmat määräykset** päämiehestä ilmoitettavista tiedoista.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

54 §

Vakuuden vaatiminen

Koodeksin III osaston 2 luvussa säädetään tullivelan tai mahdollisen tullivelan maksamisesta vaadittavasta vakuudesta.

Tulli antaa tarkemmat määräykset kansallisten verojen ja maksujen osalta vaadittavan vakuuden määrän määrittämisestä.

Tulli voi muuttaa vakuuden määrää henkilön toiminnassa tai taloudellisessa asemassa tapahtuneiden muutosten perusteella.

Tulli voi määrätä vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa sekä siitä, mitkä delegoidun asetuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut vakuuden muodot Tulli hyväksyy.

55 §

Lupa vapaa-alueen perustamiseen

Tulli päättää koodeksin 243 artiklan 1 kohdan mukaisen vapaa-alueen perustamiseen myöntävästä luvasta ja sen ehdoista.

56 §

Tietojen ilmoittaminen EORI-rekisteriin muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä käyttäen

Tulli voi antaa delegoidun asetuksen 4 artiklassa tarkoitetun määräyksen tilanteista, joissa talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään (EORI) rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa käyttäen muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä.

57 §

Erityismenettelyn menettelynhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien siirto

Tulli voi määrätä, siltä osin kuin niistä ei säädetä unionin lainsäädännössä, tapauksista, joissa ja edellytyksistä, joilla muuhun erityismenettelyyn kuin passitusmenettelyyn asetettuja tavaroita koskevat menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää kokonaan tai osittain koodeksin 218 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sekä siirtoa koskevista menettelyistä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

9 luku

Tulliverotuksen toimittaminen

58 §

Tullin määrän määrittäminen

Tulli määrittää tullin määrän saamansa ilmoituksen taikka muutoin saamiensa tai hankkimien-
sa tietojen perusteella.

Tulli määrätään arvion perusteella, jos tulli-ilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida täydennet-
tynäkään käyttää tullin määrittämisen perusteena. Tullin määräämistä koskevassa päätöksessä on
mainittava arvion perusteet.

59 §

Tullin kiertäminen

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei
vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, tullausta toimitettaessa on meneteltävä niin kuin
asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

60 §

Tullin tileihin kirjaaminen

Tulli määrää **koodeksin 104 artiklassa tarkoitetusta kansallisesta** menettelystä, jonka mukai-
sesti tuonti- tai vientitullin määrä kirjataan tileihin.

61 §

Tiedoksianto tullin määrästä

Määrätty tullin määrä annetaan sanomamuotoista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäväl-
le Tullin asiakkaalle tiedoksi:

1) vastaussanomalla, jolloin asiakkaan katsotaan saaneen tullin määrästä tiedon, jollei muuta
näytetä, ajankohtana, jona vastaussanoma on saapunut asiakkaan tietojärjestelmään; tai

2) siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) sääde-
tään todisteellisesta tiedoksiannosta.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitetulle Tullin asiakkaalle määrätty tullin määrä annetaan tie-
doksi tullauspäätöksellä. Jollei muuta näytetä, katsotaan asiakkaan saaneen tullin määrästä tie-
don:

1) tullauspäätöksen vahvistamispäivänä, jos tullauspäätös on annettu asiakkaalle;

2) tullauspäätöksen vahvistamispäivää seuraavana arkipäivänä, jos tullauspäätös on toimitettu
asiakkaan postilokeroon tullitoimipaikassa;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

3) kahdeksantena päivänä tullauspäätöksen vahvistamispäivästä, jos tullauspäätös on annettu postin kuljetettavaksi.

62 §

Määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle

Määräajasta tullivelan tiedoksi antamiselle säädetään koodeksin 103 artiklassa. Jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon seurauksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle on viisi vuotta tullivelan syntymispäivästä.

Jos Tulli antaa tullivelan tiedoksi soveltaen 1 momentissa säädettyä viiden vuoden määräaika, Tullin on päätöksessään ilmoitettava myös ne seikat ja selvitykset, joiden johdosta se katsoo, että tullivelka voidaan antaa tiedoksi koodeksin 103 artiklan 1 kohdassa säädetyn kolmen vuoden määräajan kulumisen jälkeen, sekä mainittava sovelletut säännökset. (Uusi)

63 §

Tulliasiamiehen kuuleminen ja päätöksen tiedoksianto tulliasiamiehelle

Tulliasiamiestä kuullaan ja päätös annetaan hänelle tiedoksi siten, että päätöksen tekevä Tullin yksikkö varaa tulliasiamiehelle tilaisuuden tutustua päätökseen ja asiaa koskeviin asiakirjoihin.

10 luku

Tullivelan kantaminen

64 §

Tullin maksaminen

Tulli maksetaan rahalaitokseen Tullin määräämälle tilille. Maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Tulli voidaan maksaa myös tullitoimipaikkaan, jolloin maksamisesta ei veloiteta lisäkuluja.

Tulli on maksettava 10 päivän kuluessa tullauspäätöksen vahvistamispäivästä. Tullin maksamisen määräajan pidentämisestä ja keskeyttämisestä sekä velalliselle myönnettävästä maksunlykkäyksestä ja muusta maksuhelpotuksesta säädetään koodeksin 108—112 artiklassa.

65 §

Maksunlykkäyksen eräpäivä

Tulli voi määrätä koodeksin 111 artiklan 6 kohdassa säädettyjen maksunlykkäyksen eräpäivien soveltamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

66 §

Eräpäivän siirtyminen

Määräpäivän siirtymisestä säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:ssä. Tullin voi suorittaa seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä myös, jos tullin eräpäivä on päivä, jona pankkien keskinäisissä maksuissaan yleisesti käyttämät maksujärjestelmät eivät ole Suomen säädöskokoelmassa julkaistavan Suomen Pankin ilmoituksen mukaan käytössä.

67 §

Tullin suoritusajankohta

Tulli katsotaan maksetuksi Tullille sinä päivänä, jona:

- 1) maksu on veloitettu maksajan tililtä; tai
- 2) maksu on maksettu käteisenä rahalaitokseen tai tullitoimipaikkaan.

Jos tietoa maksu- tai veloituspäivästä ei ole välitetty maksun mukana, tullin katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on kirjattu Tullin pankkitilille, jollei velallinen näytä tai asiakirjojen perusteella voida todeta maksu- tai veloituspäivän olleen tätä aikaisempi.

68 §

Maksuhelpotuksesta perittävä korko

Koodeksin 112 artiklassa säädetty luottokorko kannetaan maksuhelpotuksen ajalta.

69 §

Kuittaus

Kun Tulli palauttaa tullia, veroa, julkisoikeudellista maksua, niiden maksamisen viivästysseuraamuksia taikka luotto- tai muuta lykkäyskorkoa henkilölle, joka on vastuussa maksamatta jätetystä tullilaskusta tai muusta suorituksesta, Tulli voi käyttää palautuksen eräänntyneen tullin, veron tai maksun sekä niiden maksamisen viivästysseuraamusten ja luotto- tai lykkäyskoron suoritukseksi (*kuittaus*). **Kuitattavien saatavien on oltava vastakkaisia, samanlaisia ja perimiskelpoisia.**

Jos erityiset syyt niin vaativat, asianosaiselle on annettava tilaisuus selvityksen esittämiseen ennen kuittaamista. Muilta osin menettelyssä noudatetaan hallintolakia. (Uusi 2 mom.)

Tullin saatavan kuittauspäivä on päivä, jona palautuspäätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset lasketaan kuittauspäivään.

Tulli ilmoittaa toimitetusta kuittauksesta velalliselle ja, jos kuittaukseen on käytetty muun velasta vastuussa olevan palautusta, myös muulle velasta vastuussa olevalle. Kuittausilmoitukseen liitetään muutoksenhakuosoitus. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä kuittauksessa noudatettavasta menettelystä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

70 §

Kuittauksen esteet

Kuittaukseen ei käytetä:

- 1) erehdyksessä liikaa suoritettua tullia, veroa tai maksua;
- 2) palautusta, jota vastaavat varat on suoritettu jako-osuutena velallisen konkurssipesästä.

Palautettavaa määrää ei käytetä:

- 1) vanhentuneen velan suorituksiksi;
- 2) sellaisen velan tai sen osan suorituksiksi, jonka täytäntöönpano on keskeytetty tai kielletty.

Palautuksen saajan konkurssi tai palautuksen ulosmittaus eivät estä kuittauksen toimittamista. Tulli ilmoittaa ulosottomiehellä perittävänä olevan tullilaskun kuittauksesta viipymättä ulosottomiehelle.

71 §

Palautuksen käyttäminen muun viranomaisen saatavan suorituksiksi

Jos Tullin palauttamaa kuittauskelpoista määrää ei käytetä Tullin saatavien kuittaukseen, se voidaan käyttää palautuksen saajan muiden erääntyneiden ja maksamattomien valtion verojen, julkisoikeudellisten maksujen sekä niiden viivästysseuraamusten ja lykkäyskorkojen suorituksiksi, jos asianomainen viranomainen on pyytänyt sitä Tullilta ennen palautuksen maksamista.

Vastaavasti maksuvelvollisen toiselta viranomaiselta oleva kuittauskelpoinen palautus voidaan Tullin pyynnöstä käyttää Tullin saatavan kuittaukseen. Kuittauksessa sovelletaan tällöin tämän lain kuittausta koskevia säännöksiä.

Jos palautettavaa määrää ei käytetä Suomen viranomaisten saatavien suorituksiksi, voidaan palautus käyttää vieraan valtion kanssa virka-avusta tulliasioissa tehdyn sopimuksen nojalla Suomessa perittävänä olevan ulkomaan tullin tai veron suorituksiksi.

72 §

Varojen kohdistaminen

Maksaja voi osoittaa ne tullaus- ja jälkitullauspäätökset, joiden suorittamiseksi maksu käytetään. Yksilöimättömät maksut, kuittaukseen käytettävät palautukset ja vakuudesta saadut varat käytetään saatavien suorittamiseksi päätösten ikäjärjestyksessä aikaisimmin annetusta päätöksestä alkaen. Suomessa virka-apusopimuksen nojalla perittävänä oleva tulli ja verot suoritetaan yksilöimättömistä maksuista ja varoista kuitenkin viimeisinä.

Kannetut, kuitatut tai perityt sekä vakuudesta saadut varat käytetään saatavan suorituksiksi seuraavassa järjestyksessä:

- 1) tulli;
- 2) luotto- ja muu maksunlykkäyskorko;
- 3) veronlisäys ja viivekorko;
- 4) tullin-, veron- tai maksunkorotus ja virhemaksu;
- 5) kansalliset verot ja maksut.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Tulli voi saatavan vanhentumisen estämiseksi, saatavan perimisen turvaamiseksi tai tullin tulouttamisen varmistamiseksi kohdistaa maksusuorituksen yksittäistapauksessa toisin kuin 1 momentissa säädetään. Veronsaajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi Tulli voi myös yksittäistapauksessa käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

73 §

Maksujen siirto Tullille

Rahalaitoksen on suoritettava vastaanottamansa tullit päivittäin Tullin tilille viimeistään maksupäivää seuraavana sellaisena arkipäivänä, jona rahalaitos on yleisölle avoinna. Jos rahalaitos ei maksupäivänä ole yleisölle avoinna, varat on siirrettävä asianomaiselle tilille viimeistään tätä seuraavana toisena rahalaitoksen aukiolopäivänä.

Valtion maksuliikepankit siirtävät kuitenkin vastaanottamansa tullit Tullin tilille siten kuin valtion maksuliikkeen hoitamisesta tehdyn sopimuksen yhteydessä on sovittu.

74 §

Verovarojen kirjanpito

Tulli pitää verovarojen kirjanpitoa kannetuista ja palautetuista tulleista, veroista sekä muista suorituksista, jollei tullien kirjanpidosta unionin lainsäädännössä toisin säädetä.

Verovarojen kirjanpidon tulee sisältää tiedot kannetuista ja palautetuista tulleista, veroista sekä muista suorituksista. Kirjanpidosta on käytävä ilmi valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä edellytetyt tiedot samoin kuin veronsaajille tehtävien tilitysten edellyttämät tiedot.

11 luku

Tullivelan perintä

75 §

Tullin periminen ulosottotoimin ja perimisen turvaaminen

Jollei tässä laissa tai unionin lainsäädännössä toisin säädetä, tullin perimiseen ulosottotoimin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetussa laissa (395/1973) säädetään.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Tullin kantamien muiden verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

76 §

Perintäkeino

Tulli voi selvitettyään velallisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa varojen perimiseksi:

- 1) lähettää maksamatta jätetyn tullilaskun ulosottotoimin perittäväksi;
- 2) käyttää hallussaan olevaa vakuutta;
- 3) myöntää maksunlykkäyksen tai muun koodeksissa tarkoitetun maksuhelpotuksen;
- 4) hakea velallisen tai muun tullin maksamisesta vastuussa olevan konkurssiin;
- 5) käyttää puhevaltaa konkurssissa, sulautumisessa, jakautumisessa, kiinteistön pakkohuuto-kaupassa, julkisessa haasteessa, yrityksen saneerausmenettelyssä ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä sekä muissa näihin rinnastettavissa tilanteissa;
- 6) ryhtyä tarvittaviin oikeudenkäynteihin;
- 7) ryhtyä turvaamistoimiin;
- 8) pyytää ja antaa kansainvälistä virka-apua siitä erikseen säädetyllä tavalla;
- 9) ilmoittaa julkaistaviksi velallisen ja muun tullin maksamisesta vastuussa olevan nimen, toiminimen sekä yritys- ja yhteisötunnuksen, Tullin tiedossa olevan kotikunnan, jollei viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 31 kohdasta tai väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n 1 momentista muuta johdu sekä maksamatta jätetyn tullilaskun verolajit ja määrät viivästysseuraamuksineen;
- 10) ryhtyä muihin tarvittaviin toimiin.

Tullin on viipymättä ilmoitettava ulosottoviranomaiselle 1 momentin mukaisesta perintätöimistä, joka saattaa aiheuttaa muutoksia tullilaskun ulosotto-perintään.

77 §

Täytäntöönpanon lykkääminen

Täytäntöönpanon lykkäämistä muutoksenhaun kohteena olevaan päätökseen haetaan kirjallisesti Tullilta. Täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva hakemus on käsiteltävä viivytyksettä.

Täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös on voimassa, jollei Tulli yksittäistapauksessa toisin päättä, kunnes velallisen oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista on kulunut 60 päivää tai kunnes tämän valitus on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

Ulosmitattua omaisuutta koskevan täytäntöönpanon lykkäämisen hakemiseen ulosottomieheltä sovelletaan, mitä siitä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 15 §:ssä.

78 §

Tullin jättäminen perimättä

Jos perittävä määrä on alle 10 euroa, sitä ei peritä. Perimiseen voidaan kuitenkin ryhtyä, jos samalta maksuvelvolliselta on Tullin, maksuvelvollisen tai muun asianosaisen tekemän laskuvir-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

heen tai muun erehdyksen vuoksi taikka muusta syystä jäänyt lukuisia suorituksia perimättä tai jos perimiseen muutoin on erityistä aihetta.

79 §

Perintätoimista luopuminen

Tulli voi olla ryhtymättä tullin perintään tai keskeyttää perinnän, jos sen ei arvioida johtavan tulokseen. Perintä kuitenkin aloitetaan tai keskeytettyä perintää jatketaan tilanteessa, jossa sen voidaan olettaa johtavan tulokseen.

12 luku

Tullihuutokauppa, tavarán muu myynti, luovutus ja hävittäminen

80 §

Tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myytävät tavarat

Tulli myy julkisella tullihuutokaupalla tavarán, joka on:

- 1) tuomittu lainvoimaisella päätöksellä menetetyksi valtiolle;
- 2) luovutettu valtiolle;
- 3) väliaikaisesti varastoitu eikä sitä ole asetettu tullimenettelyyn tai jälleenviety koodeksin 149 artiklassa säädettyssä määräajassa;
- 4) tullivalvonnassa ja jota ei voida luovuttaa koodeksin 198 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitusta syystä;
- 5) jätetty noutamatta kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Tulli on tehnyt päätöksen tavarán luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen;
- 6) jäänyt lainvoimaisen päätöksen nojalla Tullin haltuun.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tavara on tuontikiellon tai -rajoituksen alainen, se voidaan luovuttaa ainoastaan ostajalle, joka esittää luovutuksen edellyttämät asiakirjat.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tavara on helposti pilaantuvaa, nopeasti häviävää, arvoltaan alenevaa, erittäin kallishoitoista tai jos se muusta syystä tulee voida myydä kiireellisesti, tavara voidaan myydä myös muulla tavoin, ja odottamatta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun päätöksen lainvoimaisuutta.

81 §

Tavarán muu luovutus tai hävittäminen

Jos 80 §:ssä tarkoitettua tavaraa ei voida myydä sen käyttöä tai myyntiä rajoittavan lainsäädännön tai muun tavarán laatuun liittyvän syn vuoksi tai jos sen myynti olisi epätarkoituksenmukaista eikä tavarán käytöstä, luovuttamisesta tai hävittämisestä ole säädetty erikseen, tavara voidaan valtiovarainministeriön päätöksellä luovuttaa valtion laitokselle tai erityisestä syystä muulle taholle. Muussa tapauksessa tavara hävitetään.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Jos 80 §:n 1 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettu tavara luovutetaan valtion laitokselle, tavarän omistusoikeus siirtyy luovutettaessa valtiolle. Jos tavara luovutetaan muulle taholle kuin valtion laitokselle, omistusoikeus siirtyy luovutuksensaajalle, jollei valtiovarainministeriö toisin päättä.

82 §

Menettely tavarän myynnissä

Tavarän myynnistä on ilmoitettava, jos mahdollista, etukäteen kirjallisesti tavarän ilmoittajalle ja sille, jonka lukuun ilmoitus tai tiedonanto on annettu. Myynnistä on ilmoitettava myös tavarän omistajalle, jos omistaja on Tullin tiedossa ja hänen yhteystietonsa ovat Tullin saatavilla.

Tullihuutokauppaa koskeva myynti-ilmoitus julkaistaan yleisölle kaikille avoimessa tietoverkossa sekä Tullin harkinnan mukaan muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Myyntiehdot on ilmoitettava ennen tavarän myyntiä.

Tavaraa tullihuutokaupalla tai muutoin myytäessä alimman hyväksyttävän tarjouksen tulee kattaa myytävästä tavarasta myynnin perusteella kannettavaksi tulevan tai mahdollisesti maksamatta olevan tullin, valmisteverojen ja suoritemaksujen määrä.

Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä tullihuutokaupan toimittamisesta ja tavarän myynnissä muulla tavoin noudatettavasta menettelystä.

83 §

Vastuu myytävästä tai muulla tavoin luovutettavasta tavarasta

Tulli ei vastaa 80 ja 81 §:n mukaisesti myydyn tai luovutetun tavarän puutteista tai virheistä eikä muistakaan ominaisuuksista.

84 §

Myytävästä tavarasta suoritettava tulli

Muun kuin unionitavarän myynti 80 §:ssä säädetyin tavoin vastaa tavarän luovutusta vapaaseen liikkeeseen. Tämä ei kuitenkaan koske sellaista muuta kuin unionitavaraa, joka on ilmoitettu luovutettavaksi vapaaseen liikkeeseen, mutta jota koskevaa tullivelkaa ei ole kokonaan maksettu.

Jos myynnin yhteydessä syntyy tullivelka tavarän vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen johdosta, tulli sisältyy tavarän myyntihintaan.

85 §

Kauppahinnan maksaminen ja omistusoikeuden siirtyminen

Tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myydyn tavarän kauppahinta on maksettava heti. Ostaja saa omistusoikeuden myytyyn tavarahan ja tavara luovutetaan hänelle, kun kauppahinta on maksettu. Tulli saa purkaa kaupan, jos ostaja ei maksa kauppahintaa heti.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

86 §

Myynnistä kertyneet varat

Tullihuutokaupasta tai tavarankuulun muusta myynnistä kertyneillä varoilla suoritetaan tavaraan liittyvät kustannukset seuraavassa järjestyksessä:

- 1) tulli, valmisteverot ja suoritemaksut;
- 2) tavarankuulun säilytyksestä ja myynnistä Tullille aiheutuneet kustannukset;
- 3) muut kansalliset verot ja maksut;
- 4) 72 §:n 2 momentissa mainitut muut erät mainitussa momentissa säädettyä järjestyksessä;
- 5) muut kustannukset.

Jos muun kuin valtiolle kuuluvan omaisuuden kauppahinnasta jää 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten vähentämisen jälkeen ylijäämää, se on tilitettävä valtiolle, jos myydyn tavarankuulun ilmoittaja tai henkilö, jonka lukuun ilmoitus tai tiedonanto on annettu, ei vuoden kuluessa tavarankuulun myynnistä vaadi ylijäämää itselleen Tullille osoittamallaan kirjallisella hakemuksella. Tullin on ilmoitettava ylijäämästä edellä mainituille henkilöille sekä myydyn tavarankuulun edelliselle omistajalle, jos Tullilla on tarvittavat yhteystiedot.

Tavarankuulun myynnistä on tehtävä tilitys.

13 luku

Muutoksenhaku

87 §

Tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan hakemuksen siirtäminen komission ratkaistavaksi

Tulli päättää koodeksin 116 artiklan 3 kohdan mukaisesti tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan hakemuksen siirtämisestä komission ratkaistavaksi.

88 §

Oikaisuvaatimus

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan perustuvaa hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua Tullin päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä. Tulliasiamies voi vaatia oikaisua vain silloin, kun hän katsoo, että se on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa taikka verotus- tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tarpeen, tai asian ollessa taloudellisesti merkittävä tai jos valtion oikeudenvallonta muutoin sitä edellyttää.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa kuin haettaessa muutosta koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vä-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

hintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

89 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä. Tulliasiamies voi hakea muutosta valittamalla vain 88 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Valitusaika tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

90 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä. Tulliasiamies voi hakea muutosta valittamalla vain 88 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

91 §

Muutoksenhakua koskevien asiakirjojen säilyttäminen

Hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus lähettävät valituksen ratkaistuaan valitusta koskevat asiakirjat Tulliin säilytettäväksi.

92 §

Valtion edunvalvojan kuulematta jättäminen

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallinto-oikeus voi ratkaista tullausta koskevasta päätöksestä tehdyn valituksen kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi velallisen valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

93 §

Muutoksenhaun johdosta palautettava tulli

Jos tulli on oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tulli on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotis-kauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan oikaisuvaatimuksen vireilletulopäivästä tai, jos tulli on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

Korko lasketaan tässä pykälässä säädetyn mukaisesti myös silloin, kun palautettava tulli on peritty verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perusteella ulosottoimin.

94 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa tai muualla erikseen toisin säädetä, oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään ja valituksen käsittelyyn, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

14 luku

Seuraamukset

95 §

Tullinkorotus

Tulli voi korottaa maksettavaksi määrättyä tai määrättävää tullia, jos:

1) tulli-ilmoitus taikka muu tulliverotusta varten annettavaksi säädetty tai Tullin pyytämä tieto tai asiakirja on annettu säädetyn tai määrätyn määräajan jälkeen, vähintään 50 ja enintään 2 500 eurolla;

2) 1 kohdassa tarkoitettu velvoite täytetään vasta Tullin kehotuksen jälkeen, enintään 3 500 eurolla;

3) tulli-ilmoitus, muu 1 kohdassa tarkoitettu tieto tai asiakirja on annettu vaillinaisena tai virheellisenä taikka ilmoitusvelvollisuus on kokonaan tai osaksi laiminlyöty, enintään 30 prosentilla;

4) tulli-ilmoitus, muu 1 kohdassa tarkoitettu tieto tai asiakirja on annettu vaillinaisena tai virheellisenä taikka ilmoitusvelvollisuus on kokonaan tai osaksi laiminlyöty tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta, ja menettely on ollut omiaan aiheuttamaan sen, että tullia olisi voinut jäädä määräämättä, enintään 100 prosentilla;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

5) maahan saapuva henkilö tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa tuodessaan tai yrittäessään tuoda tullitta enemmän tavaraa kuin mihin hänellä on oikeus ja jos asiaa ei ole käsiteltävä tullirikoksena, 100 prosentilla.

Jos 1 momentissa tarkoitettu teko tai laiminlyönti on koskenut vain osaa tavaroista, korotus määrätään vain näiden tavaroiden osalta.

96 §

Virhemaksu

Tulli voi määrätä virhemaksua, jos:

1) 95 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu viivästys koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen eikä tullinkorotusta ole määrätty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

2) 95 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu vaillinaisuus, virheellisyys tai laiminlyönti koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen eikä tullinkorotusta ole määrätty, taikka jos on annettu puutteellinen tai virheellinen tieto tai asiakirja hakemusmenettelyssä tai tullietuuden saamiseksi, vähintään 50 ja enintään 15 000 euroa;

3) viivästys tai muu virheellisyys koskee jäsenvaltioiden välistä tavarakauppaa koskevista yhteisön tilastoista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3330/91 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 638/2004 säädettyä unionin sisäkaupan tilastointia koskevaa menettelyä taikka koodeksissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyä tavaroiden tuontia unionin tullialueelle tai vientiä unionin tullialueelta, tavaroiden esittämistä Tullille, saapumisen yleisilmoitusta, poistumisen yleisilmoitusta, tullimenettelyn päättämistä, Tullille esitettyjen tavaroiden purkamista tai lastaamista, tavaroiden väliaikaista varastointia tai siirtämistä pois tullivalvonnasta, tulliviranomaisen tavaroihin, pakkauksiin tai kuljetusvälineisiin kiinnittämien tunnisteen poistamista tai hävittämistä, tavaroiden hävittämistä koodeksin 197 artiklan mukaisesti tai tavaroiden valtiolle luovuttamista koskevaa menettelyä, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

4) unionin tullilainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai näihin säännöksiin perustuvassa Tullin myöntämän luvan tai yksittäistä tapausta koskevan muun päätöksen ehdon noudattaminen tai Tullin tämän lain 47, 52 tai 57 §:n nojalla antamassa määräyksessä tarkoitettu velvollisuus, jonka laiminlyönnistä ei ole säädetty seuraamusta 95 §:ssä tai edellä 1—3 kohdassa, on kokonaan tai osittain laiminlyöty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

5) jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullin- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 18 a artiklan 4 kohdassa säädetty velvoite ilmoittaa konttien liikkeistä saadut tiedot on kokonaan tai osaksi laiminlyöty taikka kyseiset tiedot on annettu vaillinaisina tai virheellisinä, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

6) teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 608/2013 päätöksen saajalle säädetty velvoite on kokonaan tai osaksi laiminlyöty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa.

Virhemaksu määrätään sille, jonka vastuulle velvoitteen täyttäminen, jota virheellisyys tai laiminlyönti koski, on säädetty tai määrätty.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

97 §

Jälkikäteinen tullinkorotus ja virhemaksu

Tullinkorotus tai virhemaksu voidaan määrätä tullivelan tiedoksiannon jälkeen kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tullivelka on syntynyt tai, jos tavara on tulliton, jolloin Tulli on hyväksynyt tulli-ilmoituksessa annetut tiedot.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa virhemaksu voidaan määrätä kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin unionin sisäkaupan tilastoilmoitus, tuonti- tai vientirajoitusten noudattamisen kannalta merkityksellinen tieto tai muu 96 §:ssä tarkoitettu asiakirja tai tieto on annettu tai olisi pitänyt antaa.

98 §

Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen

Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen perustuu kokonaisarviointiin. Määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty tai sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä, sekä tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi.

Tullinkorotus tai virhemaksu jätetään määräämättä, jos teko tai laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden vähäinen taikka tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Tullinkorotus tai virhemaksu jää voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos syyt, joiden nojalla tullinkorotus tai virhemaksu on määrätty, ovat edelleen olemassa.

Mitä erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- ja tullinkorotuksesta annetussa laissa (781/2013) säädetään veronkorotuksesta ja verotuspäätöksestä, sovelletaan myös virhemaksuun ja Tullin päätökseen. (Uusi)

99 §

Tullirikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo

1) koodeksissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyä tulli-ilmoituksen tai muun tulliverotusta varten annettavan tiedon tai asiakirjan antamista, tavaroiden tuontia unionin tullialueelle tai vientiä unionin tullialueelta, tavaroiden esittämistä Tullille, saapumisen yleisilmoitusta, poistumisen yleisilmoitusta, tullimenettelyn päättämistä, Tullille esitettyjen tavaroiden purkamista tai lastaamista, tavaroiden väliaikaista varastointia tai siirtämistä pois tullivalvonnasta, tulliviranomaisen tavaroihin, pakkauksiin tai kuljetusvälineisiin kiinnittämien tunnisteiden poistamista tai hävittämistä, tavaroiden hävittämistä koodeksin 197 artiklan mukaisesti taikka tavaroiden valtiolle luovuttamista koskevaa menettelyä koskevaa velvollisuutta,

2) määräystä, jonka Tulli on antanut tämän lain 47 §:n perusteella tullittomien tavaroiden tilitykseen liittyvistä menettelyistä, 50 §:n perusteella tavaroiden kuljetusreiteistä tai 52 §:n perusteella tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista,

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

3) tämän lain 51 §:ssä säädettyä tavaran ilmoittamisvelvollisuutta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta eikä teko ole rangaistava lievänä tulliselvitysrikoksena, *tullirikkomuksesta* sakkoon. Tullirikkomuksesta ei kuitenkaan tuomita, jos asiassa on määrätty tullinkorotus tai virhemak-su. (Uusi 2 mom.)

15 luku

Erinäiset säännökset

100 §

Tullin antama virka-apu

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Tulli voi *toimivaltuuksiensa* rajoissa antaa pyynnöstä virka-apua toiselle viranomaiselle sen laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se voi tapahtua vaarantamatta *Tullille säädettyjen muiden* tärkeiden tehtävien suorittamista.

Päätöksen virka-avun antamisesta tekee Tullissa virka-aputehtävän suorittamisesta vastaavan Tullin hallinnosta annetussa laissa (960/2012) tarkoitetun Tullin yksikön päällikkö tai virka-aputehtävän suorittamisesta vastaavan toimintayksikön päällikkö. Esitutkintaa tai pakkokeinoja koskevan virka-avun antamisesta päättää pidättämiseen oikeutettu tullimies.

101 §

Tullille annettava virka-apu

Viranomaisen on annettava Tullille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Tullille annettavasta avusta säädetään myös poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa (687/2009).

Päätöksen virka-avun pyytämisestä tekee virka-apua tarvitsevan Tullin hallinnosta annetussa laissa tarkoitetun Tullin yksikön päällikkö tai virka-apua tarvitsevan toimintayksikön päällikkö. Esitutkintaa tai pakkokeinoja koskevan virka-avun pyytämisestä päättää tutkinnanjohtaja.

102 §

Velvollisuus antaa tietoja

Henkilön, jota tullitoimenpide koskee suoraan tai välillisesti, on annettava Tullille sen pyynnöstä ja asetetussa määräajassa kaikki tullitoimenpiteen suorittamiseksi tarvittavat tuojaa, viejää, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot.

Henkilön, jolla on hallussaan toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa muutoksenhakua koskevaa asiaa varten tarpeellisia tietoja, on annettava ne Tullille sen kehotuksesta määräajassa. Tiedonan-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

tovelvollisuus ei koske tietoja, jotka koskevat asiaa, josta henkilöllä on lain mukaan oikeus kieltäytyä todistamasta. Taloudellista asemaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

103 §

Tietojen antamisesta ja tarkastuksessa avustamisesta aiheutuvat kustannukset

Sen, joka on koodeksin 15 artiklan nojalla velvollinen esittämään ja antamaan Tullille tulliverotuksen tai tullivalvonnan suorittamiseksi tarpeellisia tietoja tai avustamaan tarkastuksessa ja sen, joka on 102 §:n nojalla velvollinen antamaan Tullille tietoja, on suoritettava nämä toimenpiteet omalla kustannuksellaan.

104 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 102 §:n 2 momentissa säädetyn tietojenantovelvollisuuden ja koodeksin 15 artiklassa säädetyn tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa, jos asianosaista on aihetta epäillä rikoksesta ja pyydetty aiheisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

105 §

Tullin kantamat julkisoikeudelliset maksut

Tullin suoritteista valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla määrättyjen maksujen sekä muiden Tullin kantamien julkisoikeudellisten maksujen kantamiseen, suorittamiseen ja muutoksenhaakuun sovelletaan, mitä tullista säädetään tai määrätään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen maksujen viivästysseuraamuksiin sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995).

106 §

Valvontatilojen luovuttaminen

Tullilla on oikeus saada liikennepaikan omistajalta tai haltijalta käyvän hinnan mukaista korvausta vastaan käyttöönsä tavaravalvonnan suorittamisen edellyttämät tilat satamista, rautatieasemilta ja lentokentiltä.

Tullin tarvitsemien tilojen laajuutta ja sijaintia liikennepaikalla määritettäessä on otettava huomioon valvottavan tavara- ja matkustajaliikenteen määrä, liikennepaikan liikenne- ja yleisjärjestelyt, käytettävät kuljetusmuodot sekä valvontaan käytettävät välineet ja laitteistot.

Kun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja tai alueita suunnitellaan tai niitä muutetaan, suunnitelmista ja muutoksista tulee sopia Tullin ja liikennepaikan pitäjän kesken ennen rakennustöiden aloittamista.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

107 §

Sähköinen asiointi ja allekirjoitus

Sähköisestä asioinnista säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa ja asiakirjojen sähköisestä varmentamisesta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009). Tulli antaa tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin varmennettuina ilmoituksia ja muita asiakirjoja voidaan toimittaa Tullille sähköisesti.

16 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

108 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan tullilaki (1466/1994).

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus tullilakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

109 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

Tekoihin ja laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita virhemaksua ja tullinkorotusta koskevia säännöksiä.

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 72 h §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1767/1995,

muutetaan 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 70 b §:n 3 momentti, 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 ja 3 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 2—4 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentin 12 ja 18—21 kohta, 95 §:n 3 momentti, 101 §:n 3 momentti, 101 b §:n 2 momentti, 134 m §:n 4 momentti ja 154 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan, 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 4 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 154 §:n 2 momentti laissa 1767/1995, 70 b §:n 3 momentti laissa 251/2015, 72 h §:n 3 momentti laissa 1264/1996, 86 a §:n 2 ja 3 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti ja 94 §:n 1 momentin 18—20 kohta laissa 1486/1994, 94 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 686/2010, 94 §:n 1 momentin 21 kohta laissa 763/1999, 95 §:n 3 momentti laissa 737/2008, 101 b §:n 2 momentti laissa 267/2011 ja 134 m §:n 4 momentti laissa 505/2014, sekä

lisätään 94 §:n 1 momenttiin uusi 17 a kohta ja lakiin uusi 101 c ja 101 d §, sellaisena kuin niistä on 94 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1218/1994, 1486/1994, 763/1999, 940/1999, 935/2004, 1359/2009, 686/2010, 1392/2010 ja 1202/2011, seuraavasti:

70 b §

Veroa ei suoriteta matkailijan henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä lentokentällä sijaitsevassa, unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 (*tullikoodeksi*) 240 artiklassa tarkoitetussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä tarkoitetussa varastossa, jos ostaja matkustaa Euroopan unionin ulkopuolelle. Henkilölle, jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholijuomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeist tuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti valmisteita.

Väliaikaiseen varastointiin ja varastointimenettelyihin liittyvät verottomuudet

72 h §

Veroa ei suoriteta:

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

1) sellaisen tavarän myynnistä, joka asetetaan tullikodeksin 237 artiklassa tarkoitettuun varastointimenettelyyn, taikka varastoidaan väliaikaisesti tullikodeksin 144 artiklan mukaisesti;

2) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarän maahantuonnista ja myynnistä, joka siirretään 72 j §:ssä tarkoitettuun verovarastointimenettelyyn;

3) 1 kohdassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä tai väliaikaisesti varastoituna olevan tavarän myynnistä;

4) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarän myynnistä, joka on 72 j §:ssä tarkoitettussa verovarastointimenettelyssä;

5) tullikodeksin 147, 240 tai 243 artiklassa tarkoitettussa väliaikaisessa varastossa, tullivarastossa tai vapaa-alueella taikka 72 j §:ssä tarkoitettussa verottomassa varastossa suoritetun palvelun myynnistä, jos palvelu kohdistuu 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tavarään.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun myynnin verottomuuden edellytyksenä on, ettei tavaraa myyntiin liittyen siirretä tässä pykälässä tarkoitettusta menettelystä tai varastosta. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos tavarän siirto muodostaa maahantuonnin.

72 j §

Verovarastointimenettelyssä olevalla tavaralla tarkoitetaan 72 k §:ssä tarkoitettun luvan nojalla pidetyssä verottomassa varastossa olevaa tavaraa, joka ei ole tullikodeksin 144 artiklassa tarkoitettulla tavalla väliaikaisesti varastoituna tai 237 artiklassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä. Tavarän ei kuitenkaan katsota olevan verovarastointimenettelyssä, jos se on tarkoitettu myytäväksi vähittäiskauppavaiheessa, lukuun ottamatta 72 i §:n 2 momentissa tarkoitettua tavaraa, tai jos sitä käytetään varastossa.

72 l §

Veroa on suoritettava tavarän siirrosta 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesta varastosta.

72 m §

Velvollinen suorittamaan veroa 72 l §:ssä tarkoitettusta tavarän siirrosta on se, joka aiheuttaa 72 h §:ssä tarkoitettun menettelyn päättymisen tai siirron väliaikaisesta varastosta.

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun tavara siirtyy 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesta varastosta.

86 §

Tavarän maahantuonnilla tarkoitetaan tavarän tuontia Yhteisöön. Tavarän maahantuontina ei kuitenkaan pidetä sellaisen tavarän tuontia, joka on muussa kuin 86 a §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa asetettu tullikodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

86 a §

Kun tavara saatetaan sitä tullikoodeksin 4 artiklassa tarkoitettulle Euroopan unionin tullialueelle tuotaessa 3 momentissa tarkoitettuun menettelyyn, tavaran maahantuonti tapahtuu Suomessa, jos tavara on Suomessa, kun se lakkaa olemasta missään 3 momentissa tarkoitettussa menettelyssä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja menettelyjä ovat:

- 1) tullikoodeksin 144 artiklassa tarkoitettu väliaikainen varastointi;
- 2) tullikoodeksin 237 artiklassa tarkoitettu varastointimenettely;
- 3) tullikoodeksin 256 artiklassa tarkoitettu sisäinen jalostusmenettely;
- 4) tullikoodeksin 250 artiklassa tarkoitettu väliaikaisen maahantuonnin menettely kokonaan tuontitullitta;
- 5) tullikoodeksin 226 artiklassa tarkoitettu ulkoinen passitusmenettely.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös Euroopan unionin tullialueelta, mutta Yhteisön ulkopuolelta tuotavaan tavaraan, joka on asetettu tullikoodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn tai johonkin 3 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuun menettelyyn.

86 b §

Tullikoodeksin 5 artiklan 15 kohdassa tarkoitettu ilmoittaja on velvollinen suorittamaan veron tavaran maahantuonnista. Tätä sovelletaan myös siihen, joka on tavaroiden ilmoittajan asemassa maahantuonnin tapahtuessa Euroopan unionin tullialueelta Yhteisöön.

Veron suorittamisesta on vastuussa sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, se, joka tullikoodeksin 77—80 tai 83—88 artiklan mukaan on velvollinen maksamaan syntyneen tullivelan.

87 §

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohtaan sovelletaan, mitä tullivelan syntymisajankohdasta säädetään tullikoodeksin 77—80 ja 83—88 artiklassa.

88 §

Tavaran maahantuonnista suoritettavan veron peruste on tullikoodeksin 69—76 artiklan, unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o 2446/2015 71 artiklan ja unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täytäntöönpanosäännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o 2447/2015 127—146 artiklan mukaan määritetty tullausarvo, ellei tässä laissa toisin säädetä.

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

12) yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009 (*tullittomuusasetus*) 3—22 artiklan, 54—56 artiklan, 59 artiklan, 60—65 artiklan, 74—103 artiklan, 106 artiklan, 112 ja 113 artiklan sekä II liitteen B kohdassa tarkoitettut 43 artiklan perusteella tullittomat tavarat;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

17 a) tullittomuusasetuksen 107—111 artiklan mukaan tullittomat tavarat tullilain 43 §:ssä säädettyin rajoituksin;

18) tullikoodeksin 203—207 artiklan mukaan tullittomat tavarat, edellyttäen että tavaroita ei ole myyty verotta Yhteisön ulkopuolelle tai Suomessa vähennykseen oikeuttavassa käytössä olleita tavaroita Yhteisön ulkopuolella;

19) tullikoodeksin 208 ja 209 artiklan mukaan tullittomat tavarat edellyttäen, että tavaroita ei myydä ennen niiden maahantuontia;

20) tullilain (/) 39 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan tullittomat tavarat;

21) tullilain 41 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa, 2 momentissa ja 43 §:ssä tarkoitetut tullittomat tavarat ja 41 §:n 3 momentissa tarkoitetut tavarat;

95 §

Henkilökohtaisina matkatavaroina pidetään matkatavaroita, jotka matkustaja pystyy esittämään Tullille Suomeen saapuessaan. Henkilökohtaisina pidetään myös matkatavaroita, jotka matkustaja voi esittää Tullille vasta myöhemmin, jos matkustaja esittää selvityksen siitä, että kuljetuksesta vastaava yritys oli matkustajan lähtöhetkellä rekisteröinyt nämä tavarat mukana seuraaviksi matkatavaroiksi.

101 §

Mitä tullikoodeksin 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetussa tullilainsäädännössä säädetään Euroopan unionin tullialueelle tuotavaa tavaraa koskevista muodollisuuksista sekä väliaikaisesta varastoinnista, asettamisesta tullivarastointi- tai vapaa-alueenmenettelyyn, sisäiseen jalostusmenettelyyn tai väliaikaiseen maahantuontimenettelyyn kokonaan tuontitullitta, sovelletaan myös Euroopan unionin tullialueelta, mutta Yhteisön veroalueen ulkopuolelta Yhteisön veroalueelle tuotavaan tavaraan.

101 b §

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja Yhteisön ulkopuolisen maan tai alueenvälisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien taikka yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden maahantuonnissa.

101 c §

Tavaran maahantuonnista suoritettavan veron maksamisen viivästysseuraamuksiin sovelletaan, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään. Mainitun lain 3 §:n 3 momenttia sovellettaessa, veronlisäys lasketaan ajanjaksolta, jolta tullikoodeksin 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

Jos tavaran maahantuonnista suoritettavalle verolle myönnetään maksunlykkäystä, peritään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ssä säädetyn suuruinen korko.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

101 d §

Maahantuonnista suoritettavaa veroa palautettaessa maksetaan veronkantolain 22 §:ssä säädetty korko. Korko lasketaan tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta.

134 m §

Edellä 3 momentissa tarkoitettu veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetään.

154 §

Maksuunpantavalle määrälle määrätään veronlisäystä siitä päivästä, jona palautus on maksettu, asetettavaan eräpäivään, viimeksi mainittu päivä mukaan lukien. Veronlisäyksen määrä lasketaan muutoin sen mukaan, mitä laissa veronlisäyksestä ja viivekorosta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan viivästysseuraamukseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautettavalle verolle maksettavaa korkoa koskevia säännöksiä.

3.

Laki

autoverolain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 63 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 5/2009, seuraavasti:

63 §

Ajoneuvo voidaan määrätä tarvittaessa otettavaksi veroviranomaisen haltuun, kunnes verotus on toimitettu ja maksuunpantu vero suoritettu tai kunnes 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika päättyy. Veroviranomaisten haltuun otettu ajoneuvo voidaan myydä huutokaupalla, jolloin

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

menetellään siten kuin tullilaissa (/) säädetään tullihuutokaupasta, tai ajoneuvo voidaan hävittää. Ajoneuvo voidaan rekisteröidä vasta, kun autovero on kokonaan suoritettu. Huutokauppaostajaa ei pidetä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksen saajana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain (653/2007) 4 §, 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti laissa 838/2011 ja 6 §:n 1 momentti laissa 1441/2009, seuraavasti:

4 §

Valuutan muuntokurssit

Ulkomaan valuutassa maahantuodun tai maastavietävän käteisrahan euroiksi muuntamisessa käytetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 53 artiklan 1 kohdan mukaisesti julkaistuja valuutan muuntokursseja.

5 §

Tarkastusoikeus

Asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen tarkastamiseksi toimivaltaisella viranomaisella on oikeus toimittaa myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilöntarkastus, jos henkilöä todennäköisin syin epäillään asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain (/) 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystään kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu Rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään ma-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

jurin arvoinen rajavartiomies. Muutoin noudatetaan, mitä henkilöntarkastuksesta säädetään pakkokeinolaissa (806/2011).

6 §

Haltuunotto-oikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus pidättää ja ottaa haltuun Euroopan unionin alueelle tuotu tai sieltä vietävä käteisraha, jos asetuksen 3 artiklassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta ei ole täytetty ja toimenpide on tarpeen sen selvittämiseksi, onko käteisrahaan syytä puuttua muun lainsäädännön nojalla. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettusta henkilöntarkastuksesta, päällystöön kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu Rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laeissa 1153/2013, 485/2015 ja 500/2015, seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

- 1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;
- 2) tullilain (/) 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettun tullitoimenpiteen suorittamista sekä Tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;
- 3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

- 4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;
- 5) alkoholilain (1143/1994) 41 ja 42 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;
- 6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;
- 7) rakennerahastolain (1401/2006) 28 §:ssä tarkoitettun tehtävän hoitamista;
- 8) ulosottokaarissa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;
- 9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;
- 10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon noudattamisen valvontaa;
- 11) poliisin tai Rajavartiolaitoksen suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillä tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;
- 12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitettun menettämisseuraamuksen määrittämistä;
- 13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä;
- 14) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (869/2009) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;
- 15) säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;
- 16) työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

muutetaan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2015) 2 § ja 13 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain (/) tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista;

2) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

3) *tullirikoksen estämisellä* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää tullirikos, sen yritys tai valmistelu, taikka keskeyttää jo aloitetun tullirikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa;

4) *tullirikoksen paljastamisella* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta;

5) *tullirikoksen selvittämisellä* tullirikoksen esitutkintaa;

6) *tullitoimenpiteellä* Tullin toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikoksen esitutkintaa lukuun ottamatta.

13 §

Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja muutoin käsitellä tehtäviensä suorittamista tai henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

1) yhteisöjen ja yhtymien henkilö- ja muista rekistereistä matkustajia, kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevat tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten;

2) Verohallinnon tietojärjestelmistä tarvittavat tiedot verovelvollista koskevine tunnistetietoineen verotusta, perintää ja tullirikostorjuntaa varten sekä lupaharkintaa varten tarvittavat tiedot luvanhakijan veronmaksuvelvollisuuden täyttämisestä ja luvanhakijan verojen maksuun liittyvästä maksujärjestelystä sekä silloin, kun se on luvan myöntämisen edellytyksenä, tullilainsäädännön tai verolainsäädännön rikkomista koskevat tiedot;

3) ajoneuvoliikennerekistereistä annetussa laissa (541/2003) tarkoitettua ajoneuvoliikennerekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

4) Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekistereistä tiedot elinkeinonharjoittajia koskevista ilmoituksista ja tiedonannoista tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

5) poliisiin henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisesti Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

6) Rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisesti Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

7) Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

8) majoitustoiminnan harjoittajilta ja poliisilta majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

9) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettut tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

10) sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitettu sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta, rikosrekisterilaisissa (770/1993) tarkoitettu rikosrekisteristä henkilöä ja oikeushenkilöä koskevia tietoja mainitun lain 4 ja 4 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin sekä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) tarkoitettu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa viireillä olevista tai olleista rikosasioista;

11) oikeushallinnon viranomaisilta tieto oikeushallinnon etsintäkuuluttamista henkilöistä;

12) ulkoasiainministeriön tietojärjestelmistä Suomessa lähettävävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen ja muun samassa asemassa olevan kansainvälisen toimielimen henkilökuntaan kuuluvista ja heidän perheenjäsenistään sekä yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä Tullille ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

13) Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmistä matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, maahantulokieltoa ja kansalaisuutta koskevasta asiasta Tullille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

14) teleyritykseltä pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä sekä rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:n 2 momentissa ja 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka Tullilla on oikeus saada vain mainituissa laeissa säädettyjen edellytysten mukaisesti, tullirikostorjuntaa varten;

15) vesikulkuneuvorekisteristä annetussa laissa (424/2014) tarkoitettu vesikulkuneuvorekisteristä sekä Ahvenanmaan huvivenerekisteristä veneitä ja niiden omistajia ja haltijoita koskevat tarpeelliset tiedot eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004) tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

16) liikenne- ja viestintäministeriön liikenneluparekisteristä tarpeelliset tiedot ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

17) alusrekisterilaissa (512/1993) tarkoitetuista alusrekisteristä, rakenteilla olevien alusten rekisteristä ja historiarekisteristä tarpeelliset tiedot aluksista, niiden omistajista ja haltijoista eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

18) ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua ilma-alusrekisteristä ilma-aluksia, niiden haltijoita ja omistajia koskevia tietoja ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

19) liikenne-, kalastus- ja ympäristöviranomaisilta sekä poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja puolustusvoimilta tietoja kulkuneuvoista ja niiden sijainnista sekä liikenteestä tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

20) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta välttämättömiä tietoja virka-avun antamiseksi.

Tullilla on oikeus saada ja muutoin käsitellä tietoja tullilain 31 §:ssä tarkoitettua rajatarkastusta varten noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta saada ja muutoin käsitellä tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 1 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 luvun 15 §:n 2 momentti, 3 luvun 40 §:n 1 momentti ja 54 §:n 2 momentti, 4 luvun 1 §:n 3 momentti ja 6 § sekä 5 luvun 3 § ja 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, sen lisäksi mitä tullilaisissa (/) säädetään, Tullin tehtävänä oleviin toimiin tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja tullirikoksista epäiltyjen syytteen saattamiseksi.

2 luku

Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa

15 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Jos joku kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ja hänen henkilöllisyyttään ei voida muutoin selvittää, tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntomerkkien sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015) ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (761/2003) annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen henkilöre-kistereiden perusteella. Tällöin noudatetaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

3 luku

Salainen tiedonhankinta

40 §

Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilöre-kisteriin. Tietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

54 §

Tietojen hävittäminen

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 53 §:ssä tarkoitettua rikosta. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita tullirikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Lisäksi vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Tullin henkilökäyttöön talletettujen tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa ja ulkomaille säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

5 luku

Erinäiset säännökset

3 §

Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito

Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan ja ammattitaidon tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

4 §

Asetuksenantovaltuudet

-
- Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:
- 1) Tullin rikostorjunnan tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;
 - 2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä ja takavarikoidun tavaran luovuttamisesta, myymisestä, käyttämisestä ja menettämisestä;
 - 3) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettävistä merkeistä ja menetelmistä;
 - 4) virka-avun antamisesta muulle kuin poliisille tai Rajavartiolaitokselle;
 - 5) toimenpiteiden kirjaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3 §, 4 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 momentti, 47 d §:n 1 momentti, 50 §:n 3 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § laissa 939/2015, 4 §:n 2 momentti laissa 635/2015 ja 47 d §:n 1 momentti laissa 495/2014, sekä
lisätään 48 §:ään uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahantuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun nettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvolliselle myönnetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 110 artiklan mukainen maksunlykkäys.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Tullin toimivaltuuksiin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tullilaisissa (/) ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Vapautukset valmisteverosta

Verottomia ovat tuotteet, jotka:

1) on tarkoitettu käytettäväksi ulkovallan Suomessa toimivan diplomaattisen edustuston, lähetetyn konsulin viraston tai niihin rinnastettavan edustuston virallisessa käytössä tai diplomaattisen edustajan, lähetetyn konsulin tai heihin rinnastettavan henkilön tai heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä;

2) on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuksissa tai niiden toiminnan kotipaikkaa koskevissa sopimuksissa määrättyin rajoituksin ja edellytyksin;

3) on tarkoitettu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltion, joka ei ole se jäsenvaltio, jossa valmisteverosaatava on syntynyt, asevoimien käyttöön tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien tarpeisiin;

4) on tarkoitettu Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen nojalla Kyprokseen sijoitettujen Yhdistyneen kuningaskunnan asevoimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien tarpeisiin;

5) on tarkoitettu kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvaan kulutukseen, jos tällainen sopimus on hyväksyttävä tai sallittu arvonlisäverosta vapauttamisen kannalta;

6) luovutetaan Euroopan unionin Suomessa sijaitsevalle toimielimelle viralliseen käyttöön, jos tuotteiden verollinen hankintahinta on yhteensä vähintään 80 euroa, sekä tuotteet, jotka toimitetaan Euroopan unionin toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle toimielimelle vastaavin edellytyksin kuin verottomuus myönnetään sijaintivaltiossa.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

47 d §

Kuittausjärjestys

Jos palautuksen saajalla on useita eräänntyneitä Tullin saatavia eikä palautus riitä niiden kaikkien suoritukseksi, palautus käytetään saatavien suoritukseksi tullilain 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

48 §

Veronlisäys ja viivekorko

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan. Veronlisäys lasketaan kuitenkin ajanjaksolta, jolta unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

49 §

Palautuskorko

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan. Korko lasketaan kuitenkin tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta.

50 §

Pienin kannettava ja palautettava valmistevero

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja kolmannen maan välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien tai yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden maahan tuonnin valmisteverotuksessa.

87 §

Veroton polttoaine

Verotta saa 84 §:n nojalla lisäksi tuoda moottorikulkuneuvon tavanomaisessa polttoainesäiliössä olevan polttoaineen ja jokaisen moottorikulkuneuvon osalta enintään 10 litraa tällaisella kul-

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

kuneuvolla kuljetettavassa kannettavassa säiliössä olevaa polttoainetta samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin, mitä näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan veronlisäykseen ja viivekorkoon tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

9.

Laki

Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (26/2009) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 649/2015, seuraavasti:

5 §

Tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen pyynnöstä

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

6 §

Oma-aloitteinen tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyn edellytyksin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 3 §:n 8 kohta, 14 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 70 §:n 1 momentti ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1363/2014 sekä 3 §:n 8 kohta ja 79 § laissa 1194/2013, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1194/2013, 937/2014 ja 1363/2014, uusi 8 a kohta seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantamisesta säädetään tullilaissa (/);

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) *tullikoodeksilla* unionin tullikoodeksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013;

8 a) *tullikoodeksin delegoidulla asetuksella* unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annettua komission asetusta (EU) N:o 2446/2015;

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää toimivaltaiselle tulliviranomaiselle vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus säädetään vientitukiasetuksessa. Vientituen hakijan on esitettävä vienti-ilmoituksessa tuen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Maaseutuvirasto antaa tarkempia määräyksiä vienti-ilmoituksessa esitettävistä tuen laskemisesta tarvittavista tiedoista EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Muista vienti-ilmoituksessa esitettävistä tiedoista säädetään delegoidun asetuksen 2 artiklassa.

16 §

Muonitusvaraston hyväksyminen ja toiminta

Vientituen hakijan oikeudesta käyttää vientitukituotteiden vientimenettelyn yhteydessä tähän tarkoitukseen hyväksytyä muonitusvarastoa (*hyväksytty muonitusvarasto*) säädetään vientitukiasetuksessa. Hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskevista vaatimuksista säädetään vientitukiasetuksessa ja koodeksin 240 artiklassa tarkoitettua tullivaraa koskevissa säännöksissä. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta muonitusvaraston hyväksymisestä.

70 §

Hakemusten ja ilmoitusten muotovaatimukset

Hakemus ja ilmoitus on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava. Vientitukea koskeva hakemus on kuitenkin tehtävä tullikoodeksissa tarkoitettulla sähköisellä vienti-ilmoituksella, jollei kyseessä ole tullikoodeksin 6 artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu tilanne.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

79 §

Viranomaiselle suoritettujen maksujen palautus

Maaseutuviraston on palautettava väärin perustein tai liikaa peritty maksu, takaisinperitty määrä tai seuraamusmaksu. Palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa siten kuin tullilain 88 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

11.

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) 3 §:n 1 momentti ja 6 § seuraavasti:

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimieliemänä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäsenenä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Liikenneviraston edustajia.

6 §

Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseksi alueeksi. Euroopan unionin tullialueesta säädetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 4 artiklassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

12.

Laki

poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

21 §

Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet

Poliisimiehellä on laittomasti maahantuodun esineen tai aineen takavarikoimiseksi oikeus tullilain (/) 8 §:n 2 momentin, 13, 14 ja 16 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Jos takavarikon suorittaminen edellyttää henkilönkatsastusta tai muuta kuin henkilön matkatavaroihin tai vaatteisiin kohdistuvaa tarkastusta esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää kuitenkin päällystöön kuuluva poliisimies.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

13.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 10, 24 ja 34 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § laissa 626/2015 ja 24 § laissa 749/2014, seuraavasti:

10 §

Tullitehtävässä, poliisitehtävässä ja esitutkintatehtävässä noudatettavat yleiset periaatteet

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan tullilaissa (/), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (805/2011), pakkokeinolaissa (806/2011) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

24 §

Tullitehtävät

Rajavartiolaitos suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa.

Rajavartiolaitos voi Tullin pyynnöstä suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa myös sellaisella rajanylityspaikalla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Rajavartiomies voi osallistua yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseen tullimiehen pyynnöstä.

34 §

Rajavartiomiehen toimivaltuus tullitehtävässä

Rajavartiomiehellä on 24 §:ssä tarkoitetussa tullitehtävässä tullilain 3 luvussa ja 29 §:ssä säädetty toimivalta.

Jos tullitehtävän suorittaminen edellyttää henkilönkatsastusta tai muuta kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuvaa tarkastusta esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

14.

Laki

rikoslain 16 luvun 4 b §:n ja 46 luvun 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 4 b § ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 luvun 4 b § laissa 632/2015 ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti laissa 425/2009, seuraavasti:

16 luku

Rikoksista viranomaisia vastaan

4 b §

Niskoittelu tullimiestä vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (/) 17 §:n tai 97 §:n 1 momentin taikka rikos-
torjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja,

3) jättää noudattamatta tullilain 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun, tullimiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen tai

4) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toiminta-

ta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

46 luku

Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset

14 §

Määritelmät

Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan tässä luvussa unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

kosmeettisista valmisteista annetun lain 5 §:n 4 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 5 §:n 4 momentti.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Valiokunnan uusi lakiehdotus

16.

Laki

Tullin hallinnosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Tullin hallinnosta annetun lain (960/2012) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 §

Valtion puhevallan käyttäminen

Tulli kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo kansallisessa tuomioistuimessa, välimiesmenettelyssä sekä muissa viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa Tullia koskevista asioissa. Tullia edustaa Tullin muista yksiköistä riippumattomassa asemassa olevan valtion edun- ja oikeudenvallvonnasta vastaavan yksikön tulliasiamies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 13.4.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Matti Semi vas

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2016 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne